

Møte fredag den 18. februar kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 49):

1. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om supplering av Verneplan for vassdrag (Innst. S. nr. 116 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 75 (2003-2004))
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Inger S. Enger om midlertidig stans i vernevedtak inntil en har gjennomført en konsekvensutredning av vernepolitikken, med fokus på hvordan denne påvirker bosetting og næringsutvikling (Innst. S. nr. 117 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:14 (2004-2005))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om statleg garanti knytt til deponi for lågradioaktivt avfall (Innst. S. nr. 112 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 17 (2004-2005), kapittel 3)
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Torbjørn Andersen, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om å begrense fylkeskommunens/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealsaker, samt gjennomgang av klageutgangen av politiske vedtak (Innst. S. nr. 106 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:90 (2003-2004))
5. Referat

Presidenten: Fra Kristelig Folkepartis stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Ola T. Lånke i tiden fra og med 26. februar til og med 4. mars for å delta i FN's kvinnekommisjons 49. sesjon i New York.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Tora Husan, innkalles for å møte i tiden fra og med 28. februar til og med 4. mars.

Presidenten: Representanten Rolf Reikvam vil framsette et privat forslag.

Rolf Reikvam (SV) [10:02:00]: På vegne av Kristin Halvorsen og meg selv fremmer jeg forslag om å endre modellen for nasjonale prøver.

Presidenten: Representanten Olav Gunnar Ballo vil framsette et privat forslag.

Olav Gunnar Ballo (SV) [10:02:31]: På vegne av representanten Sigbjørn Molvik og meg selv vil jeg fremme forslag om at legemidler til bruk ved kronisk obstruktiv lungesykdom fortsatt skal kunne forskrives på blå resept.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 1 og 2 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om supplering av Verneplan for vassdrag (Innst. S. nr. 116 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 75 (2003-2004))

S a k n r . 2

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Inger S. Enger om midlertidig stans i vernevedtak inntil en har gjennomført en konsekvensutredning av vernepolitikken, med fokus på hvordan denne påvirker bosetting og næringsutvikling (Innst. S. nr. 117 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:14 (2004-2005))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 40 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppen:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Høyre 20 minutter, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti 15 minutter hver, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Senterpartiet, Venstre og Kystpartiet 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg av hovedtalerne fra hver partigruppe og fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Øyvind Halleraker (H) [10:04:32] (ordfører for sakene): Et stort og viktig arbeid med siktemål å bevare en del av vår unike vassdragsnatur for våre etterkommere er med denne suppleringsrunden på det nærmeste avsluttet.

Arbeidet startet allerede for 45 år siden, da saken første gang ble reist i denne sal. Verneplan I ble behandlet i 1973, deretter supplert i 1980, i 1986, i 1993 – og så altså i dag. Fra komiteens side ser vi denne behandlingen som en sluttføring av dette omfattende arbeidet, da kun med tillegg av de to vassdragene som komiteen ber om blir tatt inn i planen etter ordinær høringsprosess. Med dette vil verneplanen omfatte 393 vassdrag som vil glede oss og kommende generasjoner med sin mektighet, ja sin villskap, men også stille ro, og som en kilde for evig høsting, alt dette som samlet er den unike kilde til rekreasjon som opplevelsen av uberørt natur gir. Dette er en livskvalitet i seg selv som vi i Norge ofte tar for gitt, men som i et stadig mer urbanisert Europa framstår som eksklusivt og storslått.

Ved avslutningen av dette arbeidet syns jeg det er på sin plass å uttrykke at jeg mener politikere før oss, og nå

vi, har funnet fram til en fin balanse mellom utbygging og vern som vi kan være bekjent av, for å si det sånn.

Ved avslutningen av verneplanarbeidet har Stortinget vernet vassdragsressurser med et utbyggingspotensial på totalt 45 TWh, mens vi motsvarende har bygd ut ca. 110 TWh forutsatt et normalår. Fortsatt er det potensial for å øke dette gjennom opprustning, oppgradering og ikke minst bygging av småkraftverk, likevel i lys av at vi nok må erkjenne at tiden for store, synlige naturinngrep som følge av vannkraftutbygginger er forbi. Men vi må heller ikke glemme at vi gjennom vannkraften har sikret oss verdens reneste fornybare energi, som fortsatt kan forbedres og suppleres på en svært skånsom måte med dagens moderne teknologi. Gledelig er det derfor at vi nå åpner for minikraftverk i vernede vassdrag. Dette kan i dag skje såpass skånsomt at det ikke forringer vernets hensikt. I denne omgang er grensen satt til 1 MW installert effekt, med unntak av Bjerkreimsvassdraget, hvor vi går inn for 3 MW som maksimal installasjon. Dermed får vi prøvd ut også denne effektinstallasjonen innenfor et forsvarlig regime.

Et kraftverk på 1 MW effekt og med – la oss si – 5 000 årlige driftstimer gir energi nok til 200 husstander og vil derfor representere en fin tilleggsnæring for mange grunneiere hvis forholdene ellers ligger til rette.

Regjeringspartiene har fått flertall sammen med Arbeiderpartiet for vernet av 51 nye vassdrag, de aller fleste av de vassdragene Regjeringen foreslo.

Komiteen ber Regjeringen gå igjennom de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag for å få en større likebehandling i praktiseringen av disse.

Jeg vil understreke at hensikten med verneplanen primært er å verne vassdrag mot kraftutbygging. Vi må – og skal – derfor ikke oppfatte den som et generelt arealvern i hele nedbørsfeltet til vassdraget. Vernevedtaket må ikke tolkes så strengt at det legger vesentlige begrensninger på enhver type virksomhet i området. Vi fikk flere eksempler på at så var tilfellet, da vi var på befaring i forbindelse med behandlingen av denne saken, kanskje særlig i Bjerkreimsvassdraget og i Tovdalsvassdraget. Derfor finner jeg det riktig å påpeke også fra denne talerstol at kommunene må gis mulighet til å planlegge en fornuftig utnyttelse av områdene rundt vernede vassdrag, særlig i forhold til primærnæringsutvikling.

I de rikspolitiske retningslinjene er det nevnt et belte på inntil 100 meter på hver side av elva hvor en bør unngå inngrep som kan skade verneverdiene. Dette må ikke forstås absolutt, men må anvendes med fornuft etter topografi og tiltakets art, særlig overfor tradisjonelt jord- og skogbruk, slik at dette ikke blir skadelidende av vernevedtaket.

Det er bred enighet i energi- og miljøkomiteen om at de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag må brukes med smidighet, og at det bør vises stor respekt for det lokale selvstyret og for lokal arealforvaltning ved anvendelsen av dem. Vi oppfatter faktisk ikke at kommunenes motstand mot vern er så stor i mange tilfeller, men snarere at frykten for regionale plan- og miljømyndigheters fortolkning og praktisering av nevnte retningslinjer absolutt er til stede. Alle parter er tjent med

at det er full tillit mellom primærkommunene og regionale myndigheter på dette området.

Når det gjelder de enkelte vassdrag som ble foreslått vernet av Regjeringen, er det flertall for å ta ut Storelva i Skjerdalen i Sogn og Fjordane. Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet er også enige om å verne øvre del av Litleåna i Vest-Agder og å ta ut sideelva Jordalselvi fra vernet av Nærøydalselvi i Sogn og Fjordane.

Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet er videre enige om å be Regjeringen utrede vern av Tovdalsvassdraget hele veien ned til kysten. Med dette vernes et intakt vassdrag, med flott vassdragsnatur fra fjell til fjord – faktisk det lengste i hele Sør-Norge, på 150 km. Men det er viktig for meg å understreke at dette ikke gjelder sidevassdraget Uldalsåna, som også har sitt utløp i Herefossfjorden, men som allerede er sterkt berørt av kraftutbygging. Dette sidevassdraget er altså ikke med i vernevedtaket.

I tillegg er det flertall for å be Regjeringen utrede vern av to vassdrag som ikke var med i deres opprinnelige forslag. Det gjelder Øystesevassdraget i Hordaland og Langvella i Sør-Trøndelag.

For øvrig går flertallet i komiteen inn for Regjeringens forslag om å verne Nausta i Sogn og Fjordane. Flertallet understreker imidlertid at man har stor sans for det pågående flerbruksprosjektet for Nausta og forskningsprosjektet «Nausta – en fremtid for villaksen». Vi håper det blir mulig å videreføre disse to prosjektene, slik at det ideelle målet om å utvikle laksestammen i elva kan realiseres selv om elva vernes.

Det er videre flertall for Regjeringens forslag om at Vefsna i Nordland ikke inkluderes i verneplanen, slik at Statkrafts prosjekt «Muligheter Helgeland» kan videreføres i en konsekvensutgreiing, hvor også mulighetene for å kombinere prosjektet med verneinteressene utredes og vurderes.

Avslutningsvis vil jeg få takke komiteens medlemmer for et konstruktivt samarbeid i en stor sak som er viktig for mange mennesker. Det har gjort arbeidet lettere for meg som saksordfører. Med det relativt brede flertallet som er for store deler av innstillingen, føler jeg meg trygg på at vi har balansert hensynet til at også kommende generasjoner skal få oppleve uberørt vassdragsnatur, samtidig som vi har lagt vekt på hensynet til kraftbalansen og respekten for det lokale selvstyret.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A) [10:13:38]: Jeg vil starte med å takke for et godt samarbeid med ordføreren for denne saken om Verneplan for vassdrag.

I Arbeiderpartiet mener vi at prosjektet «Muligheter Helgeland» er interessant. Vi har i denne behandlingen av verneplanen imidlertid ikke tatt stilling til hva som skal skje med Vefsna i Nordland. Først når det foreligger en søknad om konsesjon, kan en konsekvensutrede vassdraget. Hvis ikke vil det jo ikke være konsekvenser å utrede. Jeg er overbevist om at «Muligheter Helgeland» blir et spennende prosjekt, og jeg registrerer at saksordføreren, fra regjeringspartiet Høyre, mener det samme på Høyres

hjemmeside som det han nå sa her i salen. I Arbeiderpartiet er vi glade for den presiseringen.

Øyvind Halleraker (H) [10:14:42]: Jeg vet ikke om jeg oppfattet noe spørsmål i replikken.

Det gir meg allikevel mulighet til å dele Klunglands syn på og interesse for hva «Muligheter Helgeland» kan gi, og for at vi får en konsekvensutgreiing som forhåpentligvis også vil vise oss at vi kan gå videre fram mot en konsesjonssøknad innenfor de rammene som jeg nevnte i mitt innlegg.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:15:30]: Høyre liker å framstille seg som et parti som vil fremme næringsutvikling, beskytte eiendomsretten og utvikle det kommunale selvstyret. Det var også Halleraker inne på i sitt innlegg. Jeg har lett med lys og lykte i innstillingen, men der finner jeg ingen ting om dette fra Høyre, snarere tvert imot. Kommunalt selvstyre og eiendomsretten blir satt helt ut av spill, og næringsinteressene blir totalt overkjørt. Og som så mange ganger før i denne stortingsperioden ser vi at Høyre allierer seg med Sosialistisk Venstreparti.

Er Høyre og Halleraker komfortable med situasjonen, der partiprogrammet blir satt ut av spill til fordel for samarbeid med Sosialistisk Venstreparti?

Øyvind Halleraker (H) [10:16:25]: Jeg er glad for at Vaksdal framhever at Høyre alltid står vakt om eiendomsretten. Det gjør vi fortsatt. Det er imidlertid slik at i Høyres program, som representanten Vaksdal ikke kan ha lest så veldig nøye, står det også ganske mye om viktigheten av å ta vare på vår unike natur for framtidige generasjoner. Det står også at vi mener at tiden for de store vannkraftutbygginger er forbi, særlig der det innebærer store inngrep.

Jeg har lyst til å trekke fram et eksempel, siden Vaksdal sier at vi ikke lytter. Storelva i Sogn og Fjordane har saksordfører arbeidet for å ta ut av listen og fått støtte for det i Regjeringen. Jeg registrerer også en bred støtte for det i komiteen.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:17:38]: Eg vil òg starta med å takka saksordføraren for arbeidet, ikkje for samarbeidet, for eg har ikkje sett noko til det. Han har forhandla med SV sin portefølje i bakhand, men valde å gå til Arbeidarpartiet. SV trudde at ei regjering som består av Kristeleg Folkeparti, Venstre og Høgre, kanskje ville ha gått til vernepartiet SV for å sikra eit større og betre vern, ikkje minst for å kunna trekkja inn Vefsna, som er så viktig. Men dei valde altså Arbeidarpartiet, som hadde som utgangspunkt å forhandla ned talet på verna elvar. No klarte SV likevel å forhindra noko av dette gjennom det fleirtalet som allereie var der. Det ønskjer eg å sukka litt over.

Så har eg lyst til å spørja: Når me skal ha ei grense på 1 MW i verna vassdrag og 3 MW i Bjerkreim, korleis vil Regjeringa sørgja for at 3 MW i Bjerkreim ikkje skaper presedens i forhold til andre verna vassdrag?

Øyvind Halleraker (H) [10:18:59]: Min jobb som representant for regjeringspartiene er å få igjennom Re-

gjerings politikkk. Det syns jeg vi i stor grad, med svært få unntak, har fått til gjennom det forliket vi har med Arbeiderpartiet. For dem som leser innstillingen, vil det være ganske åpenbart at det ville vært ganske håpløst å få til noe lignende med SV. De ville legge inn ni nye vassdrag i planen.

Når det gjelder grensen på 1 MW og 3 MW, er dette i seg selv en gledelig lempning på det regelverk vi har hatt så langt. Jeg har store forventninger til hvordan dette kommer til å bli praktisert rundt om i det ganske land. At vi nå også får anledning til å prøve ut 3 MW i Bjerkreimsvassdraget, tror jeg er veldig positivt. Det vil stille aktørene overfor den utfordring at også dette må skje på en skånsom måte i et vernet vassdrag.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Rolf Terje Klungland (A) [10:20:20]: La meg starte mitt innlegg med igjen å presisere at jeg mener det har vært et godt og konstruktivt samarbeid i denne saken. Arbeiderpartiet har lagt stor vekt på å få til en bredest mulig politisk plattform når vi har behandlet supplering av Verneplan for vassdrag. Vi mener at resultatet som nå foreligger, er akseptabelt ut fra de politiske alternativene som forelå da komiteen startet sin behandling.

Norge er en energinasjon. Gjennom det forrige århundret utviklet mange av våre forgjengere energi, industri og velferd som førte fram til det samfunnet som vi har i dag – et samfunn i landet som av FN har blitt kåret til et av verdens beste land å bo i for de fleste. Disse framtidsrettede politikerne bygde samfunnet på utnyttelse av vannkraften. Det var en tid der Norge ikke hadde den rikdommen som vi har i dag. Det var arbeidsplasser og utvikling som var tanken bak de vedtakene som ble fattet. Det innebar selvfølgelig at mange vassdrag ble bygd ut, med til dels store inngrep i naturen.

I dag er vi i en ny tid. Vi er i en tid der vannkraften i all hovedsak er utbygd, og der vi ikke lenger kan redde oss i forhold til å sørge for nok energi bare med vann. Vi må finne andre løsninger, vi må tenke nytt. Arbeiderpartiet beklager at vi ikke har kommet lenger her i landet med å tenke alternativt. Fremdeles er tankegangen at import av kullkraft er mindre forurensende enn den energien vi kan produsere her i Norge. Dette synes fraværende i den politiske debatten som vi har innenfor energisektoren.

Vassdragsutbyggingen har som nevnt ført til at mange vassdrag er bygd ut i Norge. Arbeiderpartiet mener at det er viktig å la noen vassdrag ligge tilnærmet uberørt til våre etterkommere. Derfor var det, og er det, Arbeiderpartiet som har tatt initiativ til vassdragsvernet i Norge. Også supplering av verneplanen, som vi behandler i dag, er det Arbeiderpartiet som har tatt initiativ til, uten at det virker som om noen har oppfattet eller er opptatt av det i den prosessen som har foregått. I Arbeiderpartiet er vi glad for at vi har fått til forbedringer av Regjeringens forslag, og vi er glad for at vi har fått til forbedringer i forhold til praktiseringen av vassdragsvernet.

Nesten alle kommuner som blir berørt av vernevedtakene, har bemerket problemstillingen rundt praktiserin-

gen av 100-metersbeltet i forhold til fylkesmennene. I Arbeiderpartiet er vi derfor glad for at et så bredt flertall sammen med oss ønsker å presisere at praktiseringen skal skje basert på lokal medvirkning. Enkelte fylkesmenn har tydeligvis gått for langt i forhold til praktisering av riks-politiske retningslinjer og vern langs vassdragene.

Vi er også fornøyd med at flertallet i komiteen legger opp til at Tovdalsvassdraget i Aust-Agder, Øystesevassdraget i Hordaland og Langvella i Sør-Trøndelag foreslås vernet. Selvfølgelig skal dette skje etter ordinær behandling med høringer og innspill fra lokalt hold. Vi er også glad for de endringene vi har fått til der verneforslaget ikke er nødvendig eller er hemmende for utviklingen av lokalsamfunnet.

Vi skal ha respekt for at vernevedtak kan være dramatiske for dem det gjelder. Vi kan ikke avvise lokale reaksjoner der lokaldemokratiet har brukt alle lovlige midler for å hindre enkeltvedtak som virker dramatiske. I den sammenheng beklager vi i Arbeiderpartiet at vassdrag tas inn i verneplanen uten at berørte parter har blitt hørt eller har fått mulighet til å uttale seg om vernevedtaket som blir fattet i dag.

Vi registrerer at regjeringspartiene ikke vil gjennomføre en ordinær behandling av vassdragene Vaulom/Langfossen og Saltåna samt Åbødalvassdraget før vernevedtak fattes, men vi tar det til etterretning. Vi har likevel behov for å bemerke at dette er feil, og at enkelte partier i denne sammenheng må ha samvittighetskvaler i forhold til prinsippet om lokaldemokrati og lokal medvirkning.

Så sent som i går kveld mottok jeg et brev fra en grunneier i Sauda. Han er frustrert over vernevedtaket som vil bli fattet her i dag. Komiteens leder har tatt på seg et tungt ansvar når han har sendt svarbrev til denne personen hvor han skriver:

«Til tross din uenighet med innstillingen fra komiteen i denne saken, takker jeg for din henvendelse. Det gir meg anledning til å presisere at regjeringens proposisjon har vært underlagt en grundig behandling, først fra regjeringens side, dernest i komiteen. Åbødalvassdraget er et genuint vassdrag som fortjener vernestatus. De verdier som ligger i vassdraget tilsier et naturlig vern. Jeg tar til etterretning og respekterer at du har et annet syn enn både meg, partikolleger, regjeringsmedlemmer, SV og AP.»

Uten å ta stilling til vassdragets karakter vil jeg ha meg frabedt at kollegaer på Stortinget tillegger Arbeiderpartiet eller meg selv meninger som vi ikke innestår for. Vi har tvert imot skrevet følgende i innstillingen:

«Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Åbødalvassdraget ikke har vært underlagt en vurdering i arbeidet med verneplanen, men er foreslått vernet med bakgrunn i at vassdragene ikke ble vedtatt utbygd i forbindelse med behandlingen av Sauda-utbygginga, jf. Innst. S. nr. 274 (2002-2003).

Disse medlemmer mener at vassdrag som skal vernes, bør ha vært på høringsrunder slik at rettighetene til lokaldemokratiet, enkeltpersoner, grunneiere og organisasjoner ivaretas.»

I Arbeiderpartiet har vi merket oss at regjeringspartiene ikke tar lokaldemokratiet på alvor. Men vi legger ikke inn merknader for moro skyld. Jeg forutsetter derfor at komiteens leder sender et nytt brev til denne personen der feilen blir rettet opp.

La meg så til slutt snakke om mer sentrale ting. Vefsna tas ikke inn i verneplanen nå. For oss kan det virke som om noen dermed mener at Vefsna skal ødelegges. Det har selvfølgelig heller ingen sannhetsgehalt. Er det noen som tar miljøet på alvor, er det Arbeiderpartiet. Vi ser sammenhengen mellom miljø og bruk. Derfor mener vi at «Muligheter Helgeland» er et interessant prosjekt. Først når det foreligger søknad om konsesjon, kan konsekvensutredningen starte. Hvis ikke er det jo ingen konsekvenser å utrede. Jeg er overbevist om at «Muligheter Helgeland» vil bli et spennende prosjekt. Nå må vi vente og se hva det innebærer.

Arbeiderpartiet mente og mener at flerbruksprosjektet i Nausta også var et prosjekt å bygge videre på. Vi beklager at flertallet i Stortinget ikke hadde det samme vidsyn. Når vi ikke stemmer imot å ta Nausta inn i verneplanen, er det fordi vi ønsker et bredest mulig politisk flertall for det vi i dag skal vedta. I saker av en slik viktighet mener vi det er særdeles viktig med et bredest mulig flertall her i huset.

Arbeiderpartiet er ikke noe markeringsparti, men en virkelighetsbevegelse. Vi har ikke behov for å markere våre standpunkt i form av å bli nedstemt her i salen. Vi innser at denne gangen ble Nausta vernet. Men vi håper, som saksordføreren sa, at departementet vil følge opp dette i forhold til å videreføre det arbeidet som er lokalt. I utgangspunktet ønsket ikke vi å ta inn Nausta nå, men å likestille det med det som skal skje i Vefsna.

Vi mener at Arbeiderpartiet har fått til et bedre vern enn det Regjeringen har lagt opp til, og det er vi stolte over. Arbeiderpartiet er til å stole på når det gjelder å ivareta helhetsbildet i miljøsaker, og i forhold til lokaldemokratiet. Jeg vil derfor støtte opp om saksordføreren utredning her i forhold til sidevassdraget i Tovdalselva og går ut fra at departementet vil ta slike hensyn i det videre arbeidet.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:30:49]: Arbeiderpartiet har òg i denne sak, i likhet med eksempelvis i gasskraftsaken, vist at partiet ikke klarer å bli helt enig med seg selv.

Ifølge en NTB-melding på mandag, altså dagen før avgivelse, sa Arbeiderpartiets talsmann, Rolf Terje Klungland, at han er motstander av vern i Nausta. Den samme Klungland gjentar det samme i intervju med NRK Dagsrevyen kl. 11 på Løvebakken tirsdag, få timer før avgivelse. Og så gjør han det stikk motsatte når saken avgis, og her i dag.

Den samme dobbeltkommunikasjon har Arbeiderpartiet drevet med også andre steder, eksempelvis i Sauda

– et sted representanten selv var inne på. Jeg vil derfor spørre representanten Klungland og Arbeiderpartiet om energipolitikk er blitt så lite viktig og så uinteressant for partiet at dette nå avgjøres fra dag til dag, helt og holdent etter bingoprinsippet.

Rolf Terje Klungland (A) [10:31:54]: En skal lytte til Fremskrittspartiet når det gjelder dobbeltkommunikasjon, for der har de virkelig erfaring.

Fremskrittspartiet er altså for 10 milliarder kr til forskning, men de stemmer imot her i salen. De er for 5 milliarder kr til gassrør, men de stemmer imot. De vil fjerne elavgiften, men de stemmer for elavgiften. De er imot det høye bøtenivået, men de stemmer for høye bøter. Når det gjelder proposisjonen om vassdrag, visste Fremskrittspartiet om Regjeringens standpunkt før det ble lagt inn her. Allikevel sørget de for at Regjeringen fortsatt sitter med makten. Så når det gjelder dobbeltkommunikasjon, mener jeg at Fremskrittspartiet kan gå og slenge seg i veggen.

For øvrig er det slik at vi i Arbeiderpartiet er opptatt av energibalansen. Det viser vi gjennom vår politikk og de forslagene til vedtak som vi faktisk får flertall for her i salen.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:33:13]: Eg synest Arbeidarpartiet gjennom behandlinga av verneplanen viser at dei kan ta i bruk noko av det forbettringspotensialet dei har innafor natur- og miljøvern, ved at dei no går med på ein del ting som dei i utgangspunktet ønskte å forhandle ut – så det skal dei ha.

Så har eg lyst til å gripa fatt i litt av det som Klungland tek opp, dette med kraftbalansen, at det er kraftunderskot, at ein importerer kolkraft, osv. – med utgangspunkt i at det ikkje er nok kraft til industrien. Det er eit utgangspunkt som SV ikkje er negativ til, men det finst andre løysingar enn å byggja ut Vefsna, som representanten antyd at Arbeidarpartiet vil gjera i neste runde. Det finst altså ei pakke på 20 TWh, som SV bl.a. har lagt fram, som ikkje forureinar og ikkje øydelegg naturen. Kva meiner Arbeidarpartiet om den pakka?

Til slutt: Stoltenberg har sagt at tida for dei store vasskraftutbyggingane er over. Spørsmålet til Klungland er: Er Vefsna eit lite vassdrag?

Rolf Terje Klungland (A) [10:34:33]: Jeg vil begynne med det siste, for som jeg redegjorde for i mitt innlegg, er Vefsna et stort vassdrag. Men det foreligger jo ikke noen søknad om utbygging, så jeg kan ikke si at en kan stoppe en stor utbygging av Vefsna. Det må altså foreligge en søknad, og så må vi se på de konsekvensene det får i forhold til Vefsna.

Når det gjelder Sosialistisk Venstreparti og forhandlingsvilje i komiteen, og at man skrøt litt av at Arbeiderpartiet hadde vist vilje til forhandlinger, er jeg glad for det. Jeg beklager jo at SV ikke har vist den samme velviljen og interessen i forhold til å komme fram til et flertall.

Når det gjelder pakken på 20 TWh fra SV, er jeg helt sikker på at vi etter høstens valg skal få en ypperlig anled-

ning til å gå videre med å undersøke hva kostnadene vil bli ved å bygge ut slik alternativ energi.

Bror Yngve Rahm (KrF) [10:35:57]: Egentlig var det Høyre som skulle hatt denne replikken, men i og med at det ble rettet en direkte henvendelse til meg på en merkelig måte, føler jeg behov for å ta den replikken isteden.

Nå er det jo slik at når vi komiteemedlemmer får brev, svarer vi på brev og gjør det på en ordentlig og høflig måte. Hvis den som leser dette brevet, ikke er veldig glad for at vi sier det som er sant, nemlig at Arbeiderpartiet stiller seg bak innstillingen også i forhold til det som er knyttet opp mot Sauda og Åbødalen, må han i tilfelle bekrefte det nå fra Stortingets talerstol om han ikke stiller seg bak innstillingen.

Kan Klungland samtidig avklare Arbeiderpartiets vilighet til å være med på vern av Nausta og Åbødalsvassdraget? Kom det som en konsekvens av et krav fra regjeringspartiene? Eller var det et frivillig initiativ fra Arbeiderpartiet selv? Jeg tror det kan være nyttig å få vite det, for vi fikk plutselig mistanke om at dette skjedde som resultat av et press fra regjeringspartiene, noe jeg ikke oppfattet at det var.

Rolf Terje Klungland (A) [10:37:25]: Jeg vet ikke hvilke nådegaver komiteens leder har fått utdelt av Vårherre, men det er i alle fall helt tydelig at han har fått frekkehets nådegave i betydelig grad.

Først har jeg lyst til å si at når det gjelder det å skrive brev, er jeg helt enig i at komiteens leder godt kan skrive brev om hva hans parti står for. Men å føre folk bak lyset ved å skrive uriktige påstander om andre partier som en ikke kan lese ut fra innstillingen, blir totalt feil, og det innebærer at en får en viss form for mistillit i forhold til slikt. Derfor følte jeg et behov for å ta det opp her i dag.

Vi i Arbeiderpartiet mente at dette skulle vært på høring før det ble sendt ut. Vi mente at Nausta og Åbødalsvassdraget ikke burde tas inn i denne omgang, men vi innerst også at i denne salen er det makten som rå.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at å omtale andre representanter og deres frekchet, eller mangel på sådan, nok ikke er en del av det parlamentariske språket. Dessuten tror jeg ikke det er tillagt Stortinget å vurdere nådegavene som er gitt.

Replikkordskiftet er omme.

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:39:19]: I dag får vi igjen oppleve at Stortingets flertall danser etter de såkalte miljøvernernes pipe og innfører et omfattende statlig og så godt som irreversibelt vern av en rekke vassdrag. I dag får vi igjen demonstrert at lokaldemokratiet blir satt totalt ut av spill, og vi får nok en gang se at alle festtalene og valgkamputspillene om et levende lokaldemokrati ikke er noe annet enn floskler og tomt prat.

Selvfølgelig er det viktig at både nåværende og kommende generasjoner skal ha mulighet til å oppleve uberørt natur og elver som flyter i sitt naturlige løp. Vi er imidlertid skeptiske til at rikspolitiske vedtak om vern er den

eneste saliggjørende måten å sikre naturen for framtiden på. Vi har allerede sett altfor mange eksempler på at områder vernes av sentrale myndigheter, til store protester fra lokale folkevalgte, grunneiere og organisasjoner.

Vi i Fremskrittspartiet har alltid inntatt en restriktiv holdning til vern av nye områder, og vi vil videreføre denne linjen. Vi vil derfor si nei til alle nye verneforslag på prinsipielt grunnlag, med den hovedbegrunnelse at dette er en overstyring av lokaldemokratiet. Selvfølgelig kan lokale myndigheter, dersom de ønsker det, selv vedta vern av områder etter lokal behandling, gjerne med basis i NVEs innstilling. Vi mener imidlertid at dersom en skal verne et vassdrag, må vernet gjelde selve hovedstrøngen i vassdraget og eventuelt spesifiserte sideelver, ikke noe mer enn det. Det blir etter vår mening galt å båndlegge store arealer på generelt grunnlag.

Vi i Fremskrittspartiet er opptatt av å legge til rette for lokal næringsutvikling også i utmarksområder, særlig basert på naturressurser. Mange berørte lokalsamfunn oppfatter verneplanen som et generelt arealvern. Vi mener det bør vises stor respekt for det lokale selvstyret og den lokale arealforvaltningen, ikke bare i festtaler, men også i praksis. Vi foreslår derfor at rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag bør gjennomgås på nytt, med klarere presisering i forhold til vernets hensikt og omfang.

Fremskrittspartiet ønsker også å gjøre det enklere å etablere minikraftverk i Norge og støtter forslaget om å heve grensen for prosjekter som skal behandles i samlet planbehandling fra 1 MW til 10 MW installert effekt, eller en årsproduksjon på inntil 50 GWh. Dette er helt i tråd med Fremskrittspartiets holdninger og tidligere forslag. Endringene vil omfatte både tradisjonelle småkraftverk som behandles etter vannressursloven, samt reguleringer og overføringer som behandles etter vassdragsreguleringsloven. Slike forenklinger gjør det enklere for grunneiere å etablere små vannkraftanlegg, og det er grunn til å minne om den store interessen for å bygge ut mini-, mikro- og småkraftverk, noe som vil gi verdifulle bidrag til den norske kraftbalansen og betydelige effektfordeler enkelte steder.

Fremskrittspartiet støtter også at det gjøres mulig å bygge mini- og mikrokraftverk i vernede vassdrag, men mener at denne muligheten skal gjøres så romslig som mulig, slik at det i stor grad blir en lokalpolitisk vurdering. Regjeringen har lagt opp til at kraftverk mindre enn 1 MW skal kunne konsesjonsbehandles, med unntak av Bjerkreimsvassdraget, hvor det foreslås en grense på 3 MW. Fremskrittspartiet foreslår i dag en generell grense på 3 MW i vernede vassdrag. Vi foreslår i tillegg å be Regjeringen utrede ulike modeller for å åpne for konsesjonsbehandling i vernede vassdrag, basert på vassdragets slukeevne i tillegg til en megawattsgrense. Dette er selvfølgelig foreslått på bakgrunn av at vassdragenes størrelse er forskjellige, noe som kan gi uheldige utslag enkelte steder dersom en bare legger til grunn en megawattsgrense. Det må derfor etter vår mening i noen tilfeller alternativt legges til grunn en prosentvis andel av vassdragets slukeevne. Dette kan eksempelvis gjøres ved at man vurderer en større prosentvis del av det som er mer enn middelsvannsv

føringen i vassdraget, alternativt en mindre del av middelsvannsvføringen som et alternativ til en megawattsgrense.

Behandlingen av denne saken har vært spesiell. Det har vært en utbredt øvelse for enkelte å si én ting i media til de berørte parter, for i neste øyeblikk å gjøre det stikk motsatte. Jeg har fått en rekke henvendelser som tyder på dette. Ser man eksempelvis på medieoppslag den siste uken, ser man igjen at Arbeiderpartiet skifter mening ikke bare fra dag til dag, men fra time til time, selv om representanten Klungland åpenbart ikke likte å høre dette i dag.

Denne saken har også vist at Stortingets flertall ikke bryr seg nevneverdig om verken eiendomsrett, næringsutvikling eller lokalt selvstyre. Men også denne gang er det den symbolpolitiske miljøpolitikken som overskygger det hele. Det skal være meg en fornøyelse å minne om dette i den kommende valgkampen.

Fremskrittspartiet går imot utvidelsen av verneplanen i sin helhet. Vi vil åpne for konsesjonsbehandling i vernede vassdrag med en generell grense på 3 MW, alternativt basert på vassdragets slukeevne, og vi vil tilbakesende de rikspolitiske retningslinjene for å gjøre disse mer liberale og for å få presisert vernets hensikt og omfang.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag i innstillingen.

Presidenten: Representanten Øyvind Vaksdal har tatt opp de forslag han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Knut Werner Hansen (A) [10:45:18]: Fremskrittspartiet beskyldes for å være et populistisk parti, og den analysen slutter jeg meg fullt ut til. Med hensyn til vern, som er temaet her i dag, er Fremskrittspartiets prinsipielle, populistiske og politiske holdning at man er imot. Man er imot landskapsvern, arealvern og vern av kyst og hav, og nå også imot vern i denne saken i dag.

Vaksdal sier at Stortingets flertall danser etter miljøvernorganisasjonenes pipe. Det kan gjerne Vaksdal få lov til å mene. Det kan vi ta en debatt om senere, det er det ikke tid til i en replikk. Men det kunne være greit å høre hvem sin pipe Fremskrittspartiet danser etter? Er det etter gallupens pipe?

Fremskrittspartiet er ute etter makt, Fremskrittspartiet er ute etter regjeringsmakt. Spørsmålet er: Dersom Fremskrittspartiet kommer i regjeringsposisjon før eller etter valget til høsten, vil de da revurdere de forslag som er vedtatt? Og, vil Fremskrittspartiet oppheve vern?

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:46:35]: Svaret på det siste er enkelt, det er ja. Vi blir beskyldt for å være et populistisk parti. Vi danser åpenbart ikke etter miljøvernernes pipe, ifølge representanten Hansens eget utsagn, og han spør hvem sin pipe vi danser etter. Vi danser etter velgerens pipe – velgerne, som har valgt oss på et program hvor vi skal ivareta både eiendomsretten, næringslivets interesser og det lokale selvstyret.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:47:16]: Framstegspartiet er oppteke av kraftbalansen, som vanleg, og mei-

ner at dersom ein får byggja ut fleire elvar, vil han betra seg, i tillegg til at ein ønskjer å byggja gasskraftverk, gassrør og litt av kvart. Det som forundrar SV når det gjeld kraftbalansedebatten, er nettopp den passiviteten ein ser frå Framstegspartiet med omsyn til å få realisert ulike prosjekt i budsjettforlik, t.d. dette med gassrør og dette med gasskraft. Aldri legg Framstegspartiet i budsjettforlik noko vekt på det.

National Geographic har kåra Noreg og norske fjordar og elvar til verdas vakraste reisemål. Reiselivsbedriftene seier at det er eit stort potensial for næringsutvikling her. Meiner Framstegspartiet at dei som skal komma til Noreg, skal få sjå norsk natur, eller skal dei få sjå rørgater, høgsentlinjer, betongdammar og alle andre ting som ein no ønskjer i dag?

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:48:46]: Det er riktig, som representanten Langeland sier, at vi er opptatt av kraftbalansen, og at vi både ønsker mer vannkraftutbygging og mer gasskraftutbygging. Selv om representanten Langeland åpenbart ikke har fått dette med seg, har vi fremmet en rekke forslag i løpet av denne stortingsperioden. Jeg kan betrygge Langeland med at det også kommer flere.

Når det gjelder norsk natur, spør Langeland om ikke den skal bevares, og om vi ikke skal vise den fram istedenfor rørgater. Da skylder jeg å gjøre representanten Langeland oppmerksom på at det ikke er slik man bygger ut vannkraft i dag. I dag er alt dette skjult. Det må snart Langeland ta innover seg. I dag kan en knapt nok se en vannkraftutbygging, for det går i tunneler inne i fjellet.

Ingmar Ljones (KrF) [10:49:54]: Samarbeidsregjeringa og eit stort fleirtal i Stortinget tek klimaet og miljøutfordringane på alvor, og vi vil føra ein aktiv miljø- og vernepolitikk for vår generasjon og kommande slekter. Difor legg vi føre var-prinsippet til grunn for vår politikk og vårt politiske arbeid.

Framstegspartiet skil seg klårt ut. Framstegspartiet snakkar heller om følgjene av vulkanutbrot enn å ta innover seg dei alvorlege klimaendringane som følgjer av menneskeskapte forureiningar. Framstegspartiet omtalar vernetiltak som «irreversibelt vern» med negativt forteikn. Framstegspartiet ser landskapsvern som uvesentleg, og partiet kan ikkje sjå verdien av å verna vassdrag mot nedbygging og tørrlegging.

Spørsmåla blir då: Føler Framstegspartiet noko ansvar for kommande slekter? Og, kva legg Framstegspartiet og representanten Vaksdal i omgrepet føre var-prinsippet?

Øyvind Vaksdal (FrP) [10:51:14]: Representanten Ljones påpekte at Fremskrittspartiet i stor grad står mot resten av dette hus når det gjelder deler av miljøvernpolitikken, og ikke minst klimapolitikken. Men vi bruker iallfall litt krefter på å sette oss bedre inn i det som har med klimaendringer å gjøre. Vi arrangerte sammen med Sosialistisk Venstreparti for få dager siden et seminar om dette. Jeg så ikke om representanten Ljones var til stede, men det burde han ha vært – han var åpenbart

til stede. Der kom alle de nyansene som er i denne debatten, fram.

Selvfølgelig tar Fremskrittspartiet ansvar for kommende generasjoner, men det er nettopp derfor vi ønsker å sette oss grundig inn i denne problematikken før vi tar et standpunkt.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hallgeir H. Langeland (SV) [10:52:24]: Eg tek opp SV sine forslag, forslag som betyr at det ville ha blitt vern av 70 fleire unike vassdrag i Noreg. Dei ville vorte verna for framtidens generasjonar. Dessutan ville ein òg fått verna den siste store elva, altså Vefsna, om SV hadde fått viljen sin.

Tidlegare statsminister Stoltenberg sa i TV-ruta i ein nyttårstale at epoken med store vasskraftutbyggingar er over. Bondevik II seier i Sem-erklæringa omtrent det same:

«Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging, og at vi lar de aller fleste vassdrag som står igjen forbli urørt.»

Dette har mange jubla for, men bismaken har vore der, først med ei kraftsosialistisk utbygging i Sauda, der bl.a. Lingvangsfossen og Maldalsfossen blei lagde i rør ved hjelp av Arbeidarpartiet, Venstre og Kristeleg Folkeparti. I dag har ein altså moglegheita til å visa at det Stoltenberg og Sem-erklæringa seier i forhold til epoken om at store vassdragsutbyggingar er over, gjeld. Det vel ein heller ikkje å gjera, så bismaken blir verande. SV blir i dag aleine på miljørørsla si side om å verna Vefsna, det siste store vassdraget. Det beklagar me, og me er i dag litt usikre på skjebnen til denne flotte elva i framtida.

Det har vore ein litt merkeleg prosess i forhold til behandlinga i Stortinget. SV har ønskt å forbetra verneplanen ved å ta inn fleire elvar, men også for å sikra Regjeringa fleirtal for det dei har lagt fram. Likevel har altså Regjeringa med Venstre og Kristeleg Folkeparti i porteføljen gått til eit parti som ønskjer å ta ut fleire vassdrag – altså i ei negativ retning i forhold til vern, i staden for ei positiv. Dette synest SV er rart, men me er i dag likevel fornøgd med å ha blitt brukt til å pressa Arbeidarpartiet på plass, sånn at ein får ein verneplan – for i dag får me ein verneplan vedteken, sjølv om ambisjonsnivået er for lite i forhold til at SV ønskjer å verna 70 vassdrag meir.

For nokre dagar sia hadde me besøk av ein delegasjon frå Naustdal – rett nok minus SV, for dei var ikkje inviterte. Dei var her for å få driva fram ei utbygging av Nausta. Noko av grunnlaget for at ein får dette presset frå mange kommunar, er kommuneøkonomien. Kommunane slit og er lutfattige. Høgre-regjeringa gjev dei lite pengar. Dei må finna seg måtar å skaffa seg pengar på, og då blir kraftutbygging, sal av kraftverk, alternativ for å skaffa seg inntekter. På den måten kan ein seia at SV sånn sett tek ein del av dei politiske motstandarane i kommunane på alvor, og tek dei litt i forsvar òg faktisk, fordi dei blir i ein tvangssituasjon på grunn av eit vanstyre når det gjeld kommuneøkonomien. Me forstår jo at dei lokale politika-

rane tenkjer som så at dei må sikra velferda, må sikra skuletilbodet, må sikra servicetilbodet for innbyggjarane, og då treng dei meir pengar. Så sånn sett er det ei forståing for dette frå SV si side – men sjølvsagt er SV svært glad for at Nausta i dag blir verna. Det er verkeleg ei flott elv. Og no må ordføraren og lokalpolitikarane i dei samfunna som no får vern, gjera vernet til ein suksessfaktor. Her ligg no utfordringa, her ligg òg utfordringa for dette stortinget, å sørgja for å bidra til det. National Geographic har altså kára norske fjordar, norske elvar og norsk natur til verdas flottaste reisemål. Reiselivsbedriftene seier at her ligg det eit ekstremt godt potensial dersom ein satsar på å utvikla dette, og det er her me no må ta ansvar i denne salen. Det er faktisk sånn at berre i forhold til Vefsna er det eit potensial på 50 mill. kr i året om ein gjer noko skikkeleg ut av reiselivet, friluftslivet og laksefisket i området. Her må me ta ansvar.

Me må ha meir straum til industrien, me må ha forureinande gasskraft, me må leggja elvar i rør eller tunnelar, det er fleirtalet sitt krav i denne salen. SV har ei pakke som kan ordna med kraftbalansen, på 20 TWh, som ikkje forureinar, som skaper arbeidsplassar og gjer at me bruker energien meir effektivt. Hadde me klart å få meir fokus på det, hadde ein òg hatt større moglegheit for å verna meir. Me konstaterer at interessa er til stades – og eg høyrer at Arbeidarpartiet signaliserer positiv interesse i september, så i alle fall då er det håp, forstår eg.

Stortingsfleirtalet gjer ein stor tabbe i dag. Ein legg til rette for ei enorm lobbyverksemd i tida framover. Ein skal forsøkjå å gjera alle til lags, og det er, som sagt, vanskeleg, det kan ingen, ifølgje ordtaket. Det ein gjer, er altså å gje Kristeleg Folkeparti ein avlat når det gjeld Bjerkreimsvassdraget, ved å seia at normalt skal ein opna for konsekvensbehandling med effekt opp til 1 MW i alle verna vassdrag, men det er altså eit unntak for Bjerkreimsvassdraget, der det skal vera moglegheit for 3 MW – og desto større inngrep. Dette er forskjellsbehandling. Det er ikkje den likebehandlinga som SV ønskjer det skal vera i forhold til dei andre vassdraga som er verna. Småkraftforeningen har allereie sagt på høringa, som alle i energi- og miljøkomiteen hørte, at dersom ein tillèt 3 MW for Bjerkreimsvassdraget, vil det jo sjølvsagt bli pressa på for å få det i alle andre verna vassdrag òg. Så her ligg det ei betydeleg utfordring i samband med det fleirtalet gjer i dag. Me er skuffa over at Arbeidarpartiet gjekk tilbake på sitt primære standpunkt om 1 MW og stilte seg bak forslaget om 3 MW for Bjerkreimsvassdraget, med dei konsekvensane som vil vera av dette. Det er så mange planar for småkraftverk i det ganske land – enkelte kommunar i Rogaland har opp til 40 planar om dette – at no må ein etter kvart finna måtar på å avgrensa utbygginga av slike på 1 MW i verna vassdrag kunna ha bidrege til det.

SV meiner sjølvsagt at me har ei moralsk forplikting til å ta vare på vassdraga for framtidens generasjonar. Og når, som miljøvernarar og SV i årevis har påpeikt, det er mogleg å gjera verneargumentet til eit salsargument, at me faktisk kan sørgja for at norsk natur blir endå meir attraktiv gjennom eit vern, er det det me må fokusera på når det gjeld arbeidsplassar innanfor reiseliv, kulturlandskap og

verdiane ved fiske og turisme. Dette er potensialet. Uregulert natur er ei mangelvare, som vil stiga i verdi kvar einaste dag dersom ein gjer dei rette tinga. Folk reiser ikkje, som Framstegspartiet var inne på, for å sjå på tørrlagde elveleie eller for å fiska i tomme vassdrag. Dei reiser for å sjå og bruka urørt natur, og det er det me må gripa fatt i på ein heilt annan måte enn me gjer i dag, ved både å stimulera kommunane gjennom betre økonomi på dette området og å sørgja for å praktisera det potensialet lokalt og sentralt.

SV er fornøgd med at fleire vassdrag i dag blir verna. Men når SV blir aleine om å verna Vefsna og 70 andre vassdrag som representerer ein unik norsk natur, vil me likevel ikkje gjera som Venstre-folk gjer i dag, eta blautkake og drikka champagne. Det ventar me med til me har fått eit skikkeleg vern i Noreg. Det skal SV stå på for i fortsetjinga.

Eg trur at eg tok opp forslaga i stad, men eg kan gjera det ein gong til, for å vera sikker.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Hallgeir H. Langeland har da i hvert fall tatt opp de forslagene han refererte til. Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A) [11:02:28]: Mener SV at det å ikke verne er det samme som å bygge ut? Jeg har lyst til å prøve å tegne et bilde. Hvis en sitter i en tømmerkoie som turist, og det renner en elv forbi den tømmerkoia, har det da noen større miljømessig verdi at Stortinget har sagt at den er vernet? Eller er det slik at når elva renner forbi og er urørt, så er elva urørt?

Jeg må si at jeg greier ikke helt å gripe fatt i SVs argumentasjon her i forhold til Vefsna. Vi sier at vi skal ha en konsekvensutredning før det skal gjøres noe med Vefsna. Elva vil renne der. Når det kommer en konsesjonssøknad, får vi anledning til å ta stilling til det i forhold til lokaldemokratiet og det som skjer der.

Hvorfor vil ikke SV bry seg om de lokalsamfunnene som blir rammet eller har interesse av dette?

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:03:58]: SV bryr seg skikkeleg om dei lokalsamfunna som blir berørte av vern. Eg prøvde å gjera det til eit hovudpoeng i innlegget mitt at me må sørgja for at vernet blir ein verdi som ein utviklar og gjer til eit skikkeleg reiselivsprodukt, slik som fleire og fleire no gjer.

Dessutan veit jo representanten svært godt at SV i Mossjøen og Vefsn-området er for vern, for dei ser dette potensialet. At det er mange andre parti som ikkje gjer det, veit SV òg, men her har ein altså ei linje som den ein har for Nausta. SV står for vern lokalt, og står for vern sentralt. Og takk for det.

I forhold til Vefsna og utbygging: Bjerkreimsvassdraget vernar altså Arbeidarpartiet. Det er flott. Men den andre store, Vefsna, kan dei ikkje vera med og verna, for då skal ein venta og venta på konsekvensutgreingar osv.

Eg forstår ikkje meininga. Dersom ein meiner det som Stoltenberg har sagt om at tida for dei store vasskraftutbyggingane er over, må ein jo visa det konkret. Viss ikkje, blir det jo berre tomme ord.

Siri A. Meling (H) [11:05:21]: Representanten Langeland utviser et veldig engasjement i denne saken. Men jeg har lyst til å minne ham om at det faktisk er en vernesak vi behandler i dag, og ikke en utbyggingssak.

Representanten ivrer for å verne. Jeg har lyst til å sitere en merknad som Sosialistisk Venstreparti har i denne saken, hvor de

«viser til at naturvernorganisasjonene i et innlegg i VG 26. juni 2004 mener at næringsutvikling basert på naturvern kan gi årlige inntekter opp mot 50 mill. kroner og mange varige arbeidsplasser bare for Vefsna-vassdraget».

Da har jeg lyst til å spørre representanten Langeland om han synes at et innlegg i VG fra naturvernorganisasjonene er så etterrettelig at det bør tas inn i et stortingsdokument?

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:06:25]: Eg må få takka for den gode replikken, som eg gjerne ser ved fleire høve. Sjølvsaft hadde eg likt betre om det stod i Klassekampen, for å seia det slik.

Poenget er jo at det er miljøørsla som skriv dette, og dei har gått igjennom moglegheitene ved Vefsna, bl.a. i samarbeid med reiselivsbedriftene. Det er der eg meiner at utfordringane til regjeringspartia ligg. Korleis skal me sørgja for at det potensialet blir utvikla gjennom det vernet som ein bør gå for i Vefsna, som SV gjer i dag? Kva slags potensial er det der, og korleis skal me sørgja for at dei ulike kommunane i dei områda der det blir verna, faktisk utnyttar dette potensialet? Det er meininga med det sitatet. Har ikkje Høgre-folk forstått det? Eg er van med at Høgre-folk har greie på næringsliv, men i denne saka ser det ut som det er SV som har greie på dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Bror Yngve Rahm (KrF) [11:07:47]: Supplering av Verneplan for vassdrag har vært viet stor oppmerksomhet. Mange ulike syn og interesser har stått mot hverandre – miljøorganisasjoner, grunneiere, kommuner og fylkeskommuner. Det har derfor vært en stor utfordring å sikre gode flertallsløsninger både hva gjelder mer prinsipielle sider ved proposisjonen som Regjeringen har lagt fram, og knyttet opp til de enkelte vassdrag. Det er derfor grunn til å takke saksordføreren for vel utført arbeid, og de partier som konstruktivt har bidratt til innstillingen slik den foreligger i dag.

Verneplan for vassdrag er vedtatt i fire etapper, den første i 1973. 341 vassdrag er til nå vernet, med et samlet kraftpotensial på 36,5 TWh. I forslag til supplering av Verneplan for vassdrag foreslår Regjeringen vern av tilsvarende ytterligere 7 TWh pr. år.

Regjeringen tar på alvor at perioden for de store vannkraftprosjektene er over. Det betyr at vi ikke

kan påregne mange større utbygginger av vassdrag i framtiden. Hensynet til dette og ønsket om å bevare vår unike natur for framtidige generasjoner ligger til grunn for Regjeringens omfattende satsing på vern av nye vassdrag. I møte med utfordringer knyttet til kraftunderskuddet vil det derfor være riktig å fokusere på nye, fornybare energibærere, modernisering av eksisterende vannkraftanlegg og mer bruk av naturgass på en miljøriktig måte. Regjeringen har derfor ambisiøse målsettinger på dette området fram mot 2012, først og fremst kanalisert gjennom selskapet Enova.

For Regjeringen og Kristelig Folkeparti er vern sammenfallende med god miljøpolitikk. Det er dessverre noen, også i denne sal, som mener at rennende og urørte vassdrag er en uting. Det er derfor viktig å understreke den egenverdi som vassdrag og unik natur har for opplevelser, friluftsliv og rekreasjon. Jeg er derfor glad for at et stort flertall i dag stiller seg bak hovedlinjene i Regjeringens forslag til supplering av vassdragsvernet.

Komiteen har gjennomført en god behandling av forslaget til supplering av vassdragsvernet. Blant annet er det gjennomført besøk til noen av de mest omstridte vassdragene som vi kjenner fra den offentlige debatten, og den åpne høringen som vi tidligere har holdt, har gitt komiteen et godt beslutningsgrunnlag. Så langt mulig er alle etter min oppfatning blitt hørt, og ulike synspunkter har kommet fram gjennom denne prosessen.

For noen vassdrag er det stor enighet om vern, mens andre har vært underlagt stor uenighet, til dels kraftig motstand. Det er likevel mitt inntrykk at mye av motstanden som har framkommet, baserer seg på usikkerhet knyttet til omkringliggende arealer og bruken av disse. Det er selvsagt grunn til å ta denne bekymringen på alvor, og innstillingen presiserer derfor behovet for en gjennomgang av de rikspolitiske retningslinjer for vassdragsvern for å klargjøre hvilke begrensninger og muligheter som et vern gir når det gjelder bruk av vassdragets tilstøtende areal.

Det har blitt hevdet at retningslinjene praktiseres for strengt, og ikke minst ulikt, fra fylke til fylke. Det må derfor presiseres på hvilke måter retningslinjene skal forstås, for å motvirke fortolkninger som kan oppleves sprikende og urettferdige. Flertallet støtter derfor Regjeringens klargjøring i proposisjonen om at vernet ikke skal fortolkes så strengt at det legger vesentlige begrensninger på enhver type virksomhet i verneområdet, og at vernet i utgangspunktet gjelder kraftutbygging. Til tross for vern er det altså fortsatt mulighet for ulike virksomheter i tilknytning til vassdragets omkringliggende arealer, ikke minst vanlig landbruksaktivitet.

De rikspolitiske retningslinjene har imidlertid betydning for hvordan man forvalter disse områdene. Selv om vernet primært skal sikre vassdraget mot kraftutbygging, vil tilstøtende områder ofte ha betydning for verneverdiene sett under ett. Det må derfor understrekes at de rikspolitiske retningslinjene er et godt og viktig instrument og hjelpemiddel for kommunene i deres arbeid med planlegging i forhold til plan- og bygningsloven langs vernede vassdrag. De rikspolitiske retningslinjene skal sikre at de

totale verneverdiene i og omkring vassdraget ikke forringes.

Erfaringene med praktiseringen av de rikspolitiske retningslinjene har vært varierte. I forbindelse med behandlingen av denne saken i komiteen har det også framkommet at mange ikke har opplevd disse som problematiske. Flertallet legger derfor ikke til grunn et behov for større endringer av retningslinjene, men for en evaluering med sikte på presiseringer av hvordan disse skal forstås, for å sikre en mest mulig lik anvendelse fra kommune til kommune og fra fylke til fylke. Dette er i tråd med ønsker fra flere hold som har framkommet til komiteen under behandlingen av denne saken.

Mikro-, mini- og småkraftverk representerer et betydelig potensial for kraft. En større åpning for utbygging av slike inngår derfor som en viktig del av Regjeringens strategi også når det gjelder kraftbalansen. Det legges derfor bedre til rette for at lokale aktører og kraftselskaper i større grad kan nyttiggjøre seg denne muligheten for mer egenprodusert kraft. Mange lokalsamfunn og grunneiere har tatt godt imot Regjeringens opplegg for forenklet saksbehandling av denne type kraftverk. Betydningen av økt verdiskaping og ekstraintekter for grunneiere er viktig i denne sammenheng.

I forslaget til supplering av Verneplan for vassdrag åpnes det for at mindre kraftverk kan bygges også i disse, etter nærmere konsekvensutredninger i forhold til vernet. Regjeringen legger til rette for utbygginger inntil 1 MW som en generell øvre grense. Forslaget i proposisjonen samsvarer med hva regjeringspartiene, sammen med Fremskrittspartiet og Senterpartiet, sa i innstillingen til tilleggsmeldingen til klimameldingen, Innst. S. nr. 240 for 2001-2002.

Jeg skal ikke i mitt innlegg gå veldig dypt inn på de enkelte vassdrag, men jeg vil uttrykke glede over at Regjeringen i alt vesentlig får flertall for sine forslag. Noen justeringer er gjort. To vassdrag er helt eller delvis tatt ut av verneplanen, mens det foreslås tre igangsatte prosesser med sikte på framtidig vern. Jeg er også glad for at Regjeringen har varslet at den vil komme tilbake til Stortinget med en egen sak om Vefsna, og vi får dermed anledning til en full drøftelse av dette vassdraget når den tid kommer. Utover dette vil min partikollega Ingmar Ljones i et senere innlegg fokusere sterkere på de enkelte vassdragene.

Senterpartiet har foreslått i Dokument nr. 8:14 at det innføres en midlertidig stans i vernetiltak ut fra ønsket om å se konsekvensene av vern i forhold til bosetting og næringsutvikling. La meg si at jeg for min egen del ikke kan se at det er et behov for et slikt forslag. Det kan derimot bidra til at verdifulle områder og vassdrag kan gå tapt i en nødvendigvis langvarig prosess som en vernepause ville innebære. Jeg tror ikke at tempoet i vernepolitikken først og fremst er problemet, men snarere at mange mener prosessene fram mot et vern ikke har vært tilfredsstillende. Det er viktig å sikre gode prosesser hvor alle berørte, alle interessegrupper, får anledning til å komme fram med sine synspunkter. Jeg er trygg på at Regjeringen ivaretar dette på en tilfredsstillende måte.

Verneplan for vassdrag har sitt utgangspunkt i tidligere vedtak gjort i Stortinget om at en slik plan skulle legges fram, og jeg regner derfor med at Senterpartiet ikke mener at en eventuell vernepause skulle inkludere den saken som vi diskuterer i dag.

La meg avslutningsvis si at dette er en sak som naturlig utløser et stort engasjement fra mange hold. Lokalsamfunn og miljøorganisasjoner har kommet til orde. Det er en sak hvor overordnede nasjonale hensyn kan komme i konflikt med lokale interesser. Slik er det også i andre saker. Jeg tror at de som nå berøres av vernet i sitt vassdrag, på sikt vil se de muligheter som et vern gir, og at det faktisk også medfører positive ringvirkninger for lokalsamfunnet å ha et vernet vassdrag.

Til slutt vil jeg få takke Arbeiderpartiet for et konstruktivt samarbeid. Jeg vil også takke SV og Senterpartiet for noe varierende støtte, som samlet sikrer de hovedlinjene som ligger i Regjeringens forslag til supplering av Verneplan for vassdrag.

Så må jeg bare få si at jeg under et tidligere innlegg her i dag plutselig ble litt usikker på om de som stiller seg bak flertallet, faktisk gjør det. Men jeg regner med at Arbeiderpartiet vil komme til å stemme slik de har signalisert i innstillingen at de vil gjøre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tore Nordtun (A) [11:16:33]: Jeg har en replikk til representanten Rahm.

Arbeiderpartiet stiller seg bak det som i dag er framlagt i flertallsinnstillingen, også det som gjelder Bjerkreimsvassdraget, men jeg vil spørre Rahm om Bjerkreimsvassdraget. Dette er en spesiell sak, for her fraviker man grensen på 1 MW. Man sier at det er tillatt med 3 MW i Bjerkreimsvassdraget. Da må jeg spørre Rahm: Hva er begrunnelsen sett fra Rahm og Kristelig Folkepartis side for å utvide grensen fra 1 MW til 3 MW kun i dette vassdraget når det i flertallsinnstillingen, som også Arbeiderpartiet stiller seg bak, står at «verneverdiene i vassdraget uansett ikke må svekkes»?

Kan representanten Rahm definere dette klarere enn det som står i innstillingen?

Bror Yngve Rahm (KrF) [11:17:40]: Jeg er selvfølgelig glad for at representanten Nordtun nå klargjør og presiserer at man faktisk stiller seg bak den innstillingen som foreligger, både i forhold til Bjerkreim og i forhold til Nausta. Det synes jeg er en fin klargjøring. Dermed er dette brakt ut av verden.

Jeg vil i mitt svar i forhold til Bjerkreimsvassdraget si at dette er et vassdrag som er helt unikt – på mange måter. Det har vært et betydelig engasjement i forhold til dette vassdraget fra lokale interessers side, og jeg viser til det som saksordfører på en grei måte avklarte om akkurat disse 3 MW når det gjelder Bjerkreim: Av alle dem som vernes, er Bjerkreim ett vi trekker ut, og de erfaringene vi kan gjøre ut fra et slikt prosjekt knyttet til Bjerkreim, vil kunne gi oss tydelig signal om hvordan dette slår ut i vassdrag senere. Jeg synes derfor det også kan være en god saklig

begrunnelse for at man velger seg et vassdrag for å se på effekten av 3 MW kontra 1 MW.

Jeg vil stille meg bak det forslaget som ligger i proposisjonen, og er glad for at også Arbeiderpartiet stiller seg bak hovedlinjene i innstillingen.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:19:29]: I forbindelse med debatten om vern av vassdrag og elver har jeg bare lyst til å benytte anledningen til å vise til to elver som er vernet, Altaelva og Målselva. Det kryr av liv langs disse elvene, både i form av friluftsliv og i form av fiske. Selv om disse elvene har blitt regulert, er de ikke borte. Laksen er heller ikke borte, kanskje bortsett fra enkelte ganger når man skal prøve å fiske den. Man klarer altså å ivareta verdiskapingen til tross for den utbyggingen som har skjedd i disse vassdragene.

Og bare for å nevne det: Nitimen i NRK har hatt kåring av nasjonalfossen i Norge. Den ble kåret i Målselv. Målselvfossen er altså nasjonalfossen i Norge, og den er i et regulert vassdrag. Så denne debatten blir litt svart-hvit.

Representanten Rahm var inne på at man skulle ta vare på naturen for framtidige generasjoner. Hvorfor vil ikke representanten Rahm ta vare på dagens generasjoner, ta vare på lokaldemokratiet og legge forholdene til rette for en verdiskaping i distriktene som gagnar både folk og næringsliv?

Bror Yngve Rahm (KrF) [11:20:58]: Det var interessant å høre hvordan Korsberg beskrev mulighetene for å få fisk i Altavassdraget: Fisken var borte når man skulle ha den, når man var på fisketur, og så var den tilbake når man ikke skulle fiske den. Det er kanskje en opplevelse Korsberg har hatt. Jeg har alltid gjort den motsatte erfaringen, at fisken er der når jeg faktisk skal fiske den!

Når det gjelder Altavassdraget, tror jeg kanskje at de som i sin tid ivret sterkest for å bygge ut dette vassdraget, har kommet mer i tvil i ettertid. Det har vi registrert fra flere hold. Det har kommet til uttrykk at hadde vi visst det vi vet i dag, hadde vi ikke bygd ut Altavassdraget. Det har ikke nødvendigvis direkte relevans til vernespørsmålet, men det har mer en relevans til debatten om kraft.

Når det gjelder lokaldemokratiet, vil det alltid være slik – og det vet Korsberg veldig godt – at enkelte overnasjonale hensyn av og til støter mot lokale interesser. For Fremskrittspartiet, som er svært ivrig etter å bygge ut et omfattende veinett i dette landet, vil dette være en problemstilling som de antakelig vil komme til å møte svært ofte.

Jørund Leknes (SV) [11:22:21]: Det er på sin plass å minne om en regjeringserklæring. Bondevik-regjeringens Sem-erklæring slår nemlig fast:

«Epoken med store vannkraftutbygginger er over. Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging.»

Likevel er det i dag en rekke vassdrag som ikke tas inn i verneplanen. Særlig trist er det at vi i dag ikke benytter muligheten til å verne den siste store elva som ikke er ut-

bygd eller vernet, nemlig Vefsna. En skulle kanskje forventet noe annet fra et parti som ofte er interessert i å verne om skaperverket, men det får vi la ligge.

Er det å ikke verne Vefsna å framvise en restriktiv holdning til vassdragsutbygging?

Bror Yngve Rahm (KrF) [11:23:36]: Det er et ganske omfattende arbeid i gang i forbindelse med Vefsna. Det er beskrevet i proposisjonen fra Regjeringen. Det har vi valgt å gjennomføre for så å legge Vefsna fram som en egen sak til Stortinget. Det synes jeg vitner om at vi tar utfordringen knyttet til Vefsna veldig seriøst når vi faktisk vil gjøre den til gjenstand for særbehandling i dette huset.

Så er spørsmålet: Hva er en ambisjos politikk på dette området, og hva er det ikke? Jeg tror ikke akkurat vi kan tallfeste, verken SV eller vi, hvor mange vassdrag som skal til før man kan si at man tar det restriktive vernet på alvor, og når man tipper over til ikke å gjøre det.

Jeg vil bestemt si at når vi verner rundt 50 vassdrag i Norge i dag, er det et betydelig tilskudd til de allerede eksisterende vernede vassdragene. Det oppfatter jeg er en offensiv vernepolitikk fra Regjeringens side, men jeg tar til etterretning at SV ønsker å gå lenger, og det har jeg respekt for. Jeg vil allikevel forbeholde meg retten til å beskrive vår egen politikk på dette området nå som restriktiv og også som omfattende, med de vernepolitiske tiltak som Regjeringen nå setter i gang.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed over.

Inger S. Enger (Sp) [11:25:00]: Jeg vil først begynne med å rose saksordfører for en god jobb.

Det er slik at også Senterpartiet i svært stor grad er med i de aller fleste flertallsmerknader, både i den generelle delen og i den delen som omhandler hvert enkelt vassdrag. Senterpartiet går inn for å verne de aller fleste av de foreslåtte elvene. Det er noen unntak, og det skal jeg komme litt tilbake til.

Komiteen var på flere befaringer for å se og for å høre lokale synspunkter. Det var særlig på to områder signalene var svært klare. Det gjaldt 100-metersbeltet langs vassdraget og nedslagsfeltet. Et flertall i komiteen har også vært opptatt av å stramme inn retningslinjene. Vi mente at regelverket burde gjennomgås på nytt, slik at det kunne rettes opp også for tidligere vedtatte verna vassdrag. Det bør komme tydelig fram at vernet gjelder sjølve vannstrengen i hovedvassdraget og eventuelt nærmere spesifiserte sideelver. Vernet bør ikke generelt omfatte hele nedbørsfeltet, men et siktemessig belte på begge sider av vassdraget tilpasset topografi og næringsaktivitet langs vassdraget.

Flere av vassdragene som er foreslått tatt inn i verneplanen, renner gjennom store områder med aktivt landbruk. Dette gjelder bl.a. Bjerkreimselva og Jørstadelva. Jeg vil understreke at vassdragsvern ikke skal medføre restriksjoner på utøvelse av tradisjonelt jord- og skogbruk. En kan imidlertid ikke se bort fra at vassdragsvern kan gi begrensninger for utvikling av nye driftsformer og nye næringer som er knyttet til landbrukseiendommene.

I flere områder er det kommet sterke lokale argumenter mot å innlemme vassdraget i verneplanen. Senterpartiet mener at det er riktig å ta lokale synspunkter til følge og unnta vassdragene fra verneplanen. Det er derfor vi ønsker å verne noen færre vassdrag enn det flertallet legger opp til. Det betyr likevel ikke at det blir åpna for store kraftutbygginger.

Et godt eksempel er Naustdal. Der har kommunen sjøl satt i gang et flerbruksprosjekt for å utvikle bruken av naturressursene i Naustdalsvassdraget. Miljøforholdene er styrende for utviklingstiltakene. De har virkelig tatt tak for å utvikle kommunen som sliter med dårlig økonomi og fraflyttingsproblematikk. Dette arbeidet stoppes nå. Elva vernes.

Så litt om 100-metersbeltet. Når det mange steder blir lagt sterke restriksjoner på bruken av arealene i et belte på 100 meters bredde på begge sider av vassdraget, blir dette oppfatta som sterk statlig overstyring av lokale forhold og som unødvendig av hensyn til vassdragsvernet.

I dagens rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag pkt. 3 er det gitt anvisning på at det ved forvaltninga av verna vassdrag må «særlig legges vekt på å unngå inngrep som reduserer verdien for landskapsbilde, naturvern, friluftsliv, vilt, fisk, kulturminner og kulturmiljø». Denne målangivelsen rekker langt utover vassdragsvernet.

Senterpartiet støtter sjølsagt henstillinga om å be Regjeringa foreta en revisjon av de rikspolitiske retningslinjene, slik at de i større grad begrenses til å ivareta de verneverdiene som er direkte knytta til vassdragene.

Siste del av innlegget vil jeg bruke på Dokument nr. 8:14 for 2004-2005, som også behandles sammen med denne proposisjonen. Her blir det foreslått å innføre en midlertidig stans i vernevedtak inntil en har gjennomført en konsekvensutredning av vernepolitikken, med å fokusere på hvordan denne påvirker bosetting og næringsutvikling. Det har blitt vedtatt svært mange nye verneområder i de siste årene. Tempoet i vernearbeidet har vært så høgt at en ikke en gang har hatt ressurser til å følge opp områdene med skjøtelsplaner. Jeg må få nevne Rondane nasjonalpark, som er landets eldste nasjonalpark. Den er 40 år gammel. Det har ennå ikke vært penger til at den har fått noen egen forvaltningsplan. Det innebærer bl.a. at det ikke kan lages løypekart, for det er ikke fastlagt traseer. Det kan vi ikke være bekjent av.

Senterpartiet mener at det vil være en stor fordel om en kommer lenger i arbeidet med å overføre områder til lokal forvaltning før det fattes ytterligere vernevedtak. En bør også sikre økte midler til skjøtsel og drift. Dessuten bør en avvente utredningen av erstatningsordningene ved etablering av nasjonalparker og landskapsvernområder. Alt dette taler for at vi bør innføre en midlertidig stans i vernevedtak. Det har vi da også fremma forslag om. Det burde gjennomføres en konsekvensutredning av vernepolitikken, med å fokusere på effekter på bosetting og næringsutvikling. Mange vernevedtak er vedtatt for en del år tilbake, og det er ikke foretatt noen evaluering av effektene på bosetting og næringsutvikling. For å sikre at vernepolitikken blir bra i framtida, er det viktig at man kjenner konsekvensene av den politikken som er ført så langt.

Så skal jeg ta opp de forslagene vi står aleine om. Det er en del. Det gjelder bl.a. at følgende vassdrag skal tas ut av verneplanen, og jeg nevner noen: Tovdalsvassdraget, Jørstadelva, Nausta og Åbødalsvassdraget.

Presidenten: Representanten Inger S. Enger har tatt opp de forslag hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Jørund Leknes (SV) [11:30:30]: Fremskrittspartiet er vel ikke kjent som et ekstremt distriktsvennlig parti. Det er derfor litt overraskende å høre at Senterpartiet og Fremskrittspartiet argumenterer på omtrent samme måte.

Jeg oppfatter Senterpartiet som et parti som er opptatt av arbeidsplasser i distriktene. Da er det litt overraskende at partiet ikke er i stand til å forene vern og urørt natur med bærekraftig næringsutvikling. Å kunne besøke urørt natur og veldige fossefall har en stor verdi for turister. Vi kan skape et grønt reiseliv som kombinerer bærekraftig bruk og stor næringsutvikling.

Setter ikke Senterpartiet med sin vernepolitikk kortsiktig vinning framfor langvarig sysselsetting og vitale distrikter?

Inger S. Enger (Sp) [11:31:36]: Representanten fra SV begynte med å snakke om den store likheten mellom Fremskrittspartiet og Senterpartiet. Det overrasker meg for så vidt noe, for det er en kjent sak at selv om vi er enige om noe i denne sammenhengen, er Fremskrittspartiet for mye mer statlig styring enn det Senterpartiet legger opp til. Vi er for lokale avgjørelser, og det er derfor vi i denne sammenhengen kommer til et litt annerledes resultat enn det andre gjør.

Leknes nevnte arbeidsplasser i distriktene. Det er vi selvfølgelig veldig for, og det er en av årsakene til at vi vil verne noen færre elver. Jeg vil da trekke fram Nausta, hvor kommunen sjøl har lagt fram et forslag til bærekraftig utvikling langs Naustavassdraget. Dette blir stoppet på grunn av vernet.

Grønt reiseliv ble også nevnt. Da vi var i Bjerkreim, ble det foreslått fra vernegruppa der at man kunne ta inn flylaster med turister. Jeg syns det òg bør være en side som SV bør tenke på.

Bror Yngve Rahm (KrF) [11:33:05]: Jeg er veldig glad for at Senterpartiet med noen unntak støtter det vern som ligger i proposisjonen fra Regjeringa. Det er noen færre elver og noen sterkere presiseringer i forhold til lokaldemokratiet og grunneierinteresser som kommer inn, men jeg er veldig glad for at Senterpartiet iallfall i stor grad slutter opp om det som ligger i proposisjonen når det gjelder antall vassdrag.

Mitt spørsmål til Senterpartiet er knyttet til forholdet mellom lokaldemokrati og sentrale myndigheter. Som jeg sa i mitt innlegg, er det to interesser som av og til vil kunne stå mot hverandre, der hvor vi snakker om overnasjonale hensyn kontra det som er lokale interesser.

Er det slik at Senterpartiet på sett og vis ønsker å gjennomføre det som et prinsipp at det som lokalsamfunnet i

(Rahm)

enhver sammenheng sier, også skal bli resultatet i Stortinget, og på den måten utspille mye av Stortingets rolle, eller kan representanten eksemplifisere områder hvor man da ikke lytter til lokaldemokratiet?

Inger S. Enger (Sp) [11:34:27]: Dette kunne jeg svart helt kort på, men jeg vil jo passe på å bruke tida mi helt ut.

Senterpartiet er opptatt av at det må tas nasjonale hensyn, og at Stortinget i en del sammenhenger selvfølgelig har det overordnede ansvaret. Det er jeg helt enig i, og derfor er vi med på om lag 40 av de 51 elvene som blir verna i dag, og vi hadde også ganske mange fra før.

Når vi ikke går inn for såkalt full pakke, er det gjenomtenkt fra vår side. Jeg har to punkter på det. Punkt 1 er prosessene som er gjennomført. Et eksempel: Åbødalsvassdraget har ikke vært underlagt vanlige høringsrunder. Det mener vi er feil. Lokaldemokratiet må høres. Punkt 2 er næringsutvikling og lokaldemokrati. Her vil jeg nevnte Jørstadelva. Den har ikke utbyggingspotensial. Det går på arealvern.

Nausta nevnte jeg også i stad. Miljøvennlig flerbruksplan er det ikke tatt hensyn til i denne sammenhengen. Vi mener altså at i en del sammenhenger vil fornuftig bruk være den beste form for vern.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

May Britt Vihovde (V) [11:35:55]: Sommaren 2002 var eg på fjellvandring i Etnesfjella saman med mi eldste dotter og hennar kjæraste. Vi gjekk frå Blomstølen til Simlebu. Det var ein strålende vakker dag med skyfri himmel, og varmt. Vi gjekk langs Vaulavatnet, og ved enden av dette kryssar stien over starten på nedlaupe til Langfossen. Her er det hengebru over til ein liten holme kor Haugesund Turistforening har hengt opp ein postkasse med ei bok oppi. Her kan alle fjellvandrarar skriva ei lita helsing. Eg skreiv i boka at eg håpte at Langfossen skulle få renna fritt, og at vasstanden på Vaulavatnet skulle vera slik den var denne dagen – alltid. Ungdommane på 18 år skreiv under på at dei var einige med meg.

Med det vedtaket vi gjer i Stortinget i dag ved å verna Vaulo med Langfossen og Saltåna, vil mine ønske frå den flotte sommardagen bli ein realitet. Det får eg skriva inn i boka neste gong eg tek den turen.

Dersom nokon ønskjer å sjå bilete av kor fantastisk vakkert det er ved starten på Langfossen, så har eg det med meg i salen.

Venstre er svært nøgd med at vi i dag kan få verna 52 nye vassdrag. I tillegg til dei vassdraga som vart tekne ut av Sauda-utbygginga, er det to andre vassdrag som eg vil uttrykkja store glede over no blir verna.

For å sikra den levedyktige og talrike laksebestanden i Vestlandets beste lakselv er det viktig at Nausta blir verna. At denne bestanden no blir sikra, er avgjerande for laksefisket som grunnlag for opplevingar, busetnad og næring i området. Ekstra hyggeleg er det å gi eit handslag

til dei som står på for å gjera Nausta til eit nasjonalt lakse-vassdrag.

Bjerkreimsvassdraget er eit unikt vassdrag i Rogaland. Venstre har i ei årrekke arbeidd både lokalt og nasjonalt for vern av dette vassdraget, som det er knytt store verneinteresser til. Derfor er vi svært glade for at Regjeringa ved supplering av verneplanen inkluderte Bjerkreimsvassdraget, og at Stortinget i dag slår fast at vassdraget skal vernast. Sjølv om ein har ei grense på 3 MW, betyr ikkje dette at det utan vidare kan komma utbygging av mindre kraftverk. Ein føresetnad for å få konsesjon vil vera at verneverdiane i vassdraget ikkje blir reduserte.

Venstre ønskjer varig vern av Vefsna. I Regjeringas framlegg er det slått fast at Vefsna skal vernast, om enn med opning for mindre utbygging som ikkje er i konflikt med verneinteressene. Regjeringa vil leggja fram ei eiga sak om vern av Vefsna. I og med at Sosialistisk Venstreparti allereie i dag ønskjer å votera for vern av dette unike vassdraget, veit vi at Regjeringa er sikra eit fleirtal for dette når saka kjem til Stortinget.

Samarbeidsregjeringa slår fast at potensialet for framtidig vasskraftutbygging, sett i forhold til verdien av å sikra dei attverande naturområda, gjer at epoken med store vasskraftutbyggingar er over. Med andre ord: Kraftsosialismens tid er over. Dei fleste vassdraga i Noreg er allereie bygde ut, og tilgangen på vasskraft er stor. Norsk natur er mangfaldig og gir grunnlag for mange flotte naturopplevingar. I Venstre er vi stolte av våre fjordar og fjell, fritt-flytande vassdrag og store utmarksområde.

Innstillinga som no ligg føre, er ein siger for vassdragsnaturen som ein unik del av den norske naturarven. Og Venstre meiner at vi både i Regjeringa og på Stortinget har bidrege sterkt til at epoken med store og konfliktfylte vasskraftutbyggingar no definitivt er forbi.

Noreg har eit internasjonalt ansvar for å verna om og forvalta vår unike naturarv. Omsynet til noverande og kommande generasjonars naturopplevingar, den norske laksebestanden og norsk reiselivsnæring er gjennomgåande gått føre omsynet til kortvarige interesser.

Til slutt vil eg seia at eg støttar dei merknadene som regjeringspartia står bak, og sjølv sagt forslaget til vedtak.

Presidenten: Det forbauser ikke presidenten! Det blir replikkordskifte.

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:39:56]: Eg høyrer at Venstre allereie har konkludert som SV når det gjeld Vefsna, og at ho no blir verna. Men tidlegare høyrde me frå saksordføraren, Halleraker, og Arbeidarpartiet at det ikkje var heilt sikkert. Eg må få veta om Venstre kjem til å støtta SVs forslag om vern, slik Nordland Venstre bl.a. krev – om det er Venstres posisjon, eller om det er det som Halleraker som saksordførar presenterte, som gjeld.

Så er det jo litt forunderleg at Venstre og Kristeleg Folkeparti valde Arbeidarpartiet som samarbeidspartnar i denne saka i staden for å gå til SV, der dei faktisk kunne ha oppnådd meir vern. Det viser vel kor liten innverknad Venstre eigentleg har i regjering.

Heilt til slutt er eg òg, som Venstre, glad for at Langfossen og Saltåna blir verna. Men eg vil minna kraftsossialistane i Venstre om at det ikkje er mange månader sidan ein altså bygde ut Lingvongfossen og Maldalsfossen i det same området.

May Britt Vihovde (V) [11:41:18]: Vi har vore med på å sikra fleirtal for Regjeringas politikk, og Regjeringas politikk er at det er slutt på dei store utbyggingstidene. Vi har fått gjennomslag for at 52 nye vassdrag blir verna. Det er Venstre veldig godt fornøgd med.

Når ein ser på forslaga som ligg i innstillinga, frå Arbeidarpartiet, frå Sosialistisk Venstreparti og frå Senterpartiet, trur verkeleg representanten Hallgeir Langeland at Sosialistisk Venstreparti kjem til å klara å oppnå halvparten av det som Venstre har klart å oppnå ved å ta ansvar, ved å sitja i regjering? Vi har jobba for det vi trur på. I Venstre er vi faktisk veldig godt fornøgde. Det gleder meg at Naturvernforbundet har sendt ut ei pressemelding om at vern av vassdrag vekkjer glede. Det betyr at regjeringspartia, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre, har stått saman, jobba på lag med miljøørsla og sikra eit omfattande vernevedtak. Men vi treng ikkje eit skifte av regjering for å sikra miljøet. Eg synest denne regjeringa leverer veldig bra når det gjeld miljøet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [11:42:45]: Det må jo kjennast godt for eit parti som Høgre at Venstre til kvar tid forsvarar det som denne regjeringa står for.

No er det slik at Venstre til tider går veldig høgt på bannen når det gjeld lokaldemokratiet, og når det gjeld lokalt folkestyre. Kva er det då som gjer at Venstre i denne saka er ein varm forsvarar for at ein faktisk skal oversjå dei normale prosessane i forhold til vern, f.eks. når det gjeld Åbødalsvassdraget? Og kva er det som gjer at Venstre uttrykkjer seg som om lokalbefolkninga i Bjerkreim ikkje har vore dei som til no nettopp har sørgt for fornuftig bruk, har sørgt for at folk frå store delar av Rogaland og mykje lenger ut har hatt moglegheit til både fiske og friluftsliv, f.eks. i Bjerkreim?

May Britt Vihovde (V) [11:44:07]: Eg registrerer at Senterpartiet på prinsipielt grunnlag no meiner at dei vil følgja alle vedtak gjorde lokalt, fordi det er i tråd med lokaldemokratiet.

Når det gjeld Nausta og mesteparten av vassdraga, har det vore høyring. Vi i Venstre meiner at lokaldemokratiet har blitt høyrte. Men det betyr ikkje at vi i alle samanhengar er einige med det fleirtalet som har uttrykt seg.

Når det gjeld Sauda-utbygginga, er det ikkje lenge sidan vi hadde ei sak om den utbygginga her i salen. Det var ei omfattande utgreiing som låg til grunn. Derfor meiner faktisk vi at sjølv om ein ikkje har hatt dei prosedyrane som ein har hatt i ein del andre tilfelle, har lokaldemokratiet blitt høyrte. Lokalpolitikarar blei høyrde før ein gjekk inn for å verna desse to vassdraga i Sauda. Det har vel heller aldri vore tvil om kva Venstre har meint, og kvar Venstre har stått i denne saka. I Venstre er vi opptekne av

lokaldemokrati, men det betyr ikkje at vi alltid er einige i dei vedtaka som ein gjer lokalt.

Hallgeir H. Langeland (SV) [11:45:31]: Eg vil gjerne gjenta mitt spørsmål knytt opp mot Vefsna, som representanten frå Venstre ikkje svarte på. Frå saksordførar Halleraker si side blei det poengtert at det ikkje var sikkert korleis vernet kom til å bli, fordi ein skal komma tilbake til dette. Nordland Venstre og sjølv sagt Nordland SV og stortings-SV ønskjer å verna Vefsna no. Blir Vefsna verna, og kjem Venstre til å støtta SV i den saka? Det må me få veta, med utgangspunkt i dei ulike signala Regjeringa no sender.

Så vil eg seia i forhold til framtidig regjering og SV: Når Venstre no kan sjå tilbake på perioden i forhold til opning av Barentshavet, i forhold til klimapolitikken, der alt går opp og ein skal byggja gasskraftverk, osv., vil eg heller be Venstre om råd om det å sitja i regjering. Korleis kan me unngå at SV skal gjera som Venstre, sitja og akseptera ein dårleg vernepolitikk, miljøpolitikk og klimapolitikk?

May Britt Vihovde (V) [11:46:49]: Eg tok med meg opp proposisjonen, og proposisjonen seier at Vefsna skal vernast, men at ein vil komma tilbake til det i ei eiga sak. Og så har ein sagt at ein ønskjer å vurdera mindre utbygging. Det er ein prosess som Venstre ønskjer å vera med på. Vi ønskjer i utgangspunktet vern, men vi har inngått eit kompromiss og sagt at vi skal gå inn og sjå på dette. I og med at Sosialistisk Venstreparti har signalisert at dei ønskjer vern no, reknar eg med at dersom alternativa er ikkje vern og vern med mindre utbygging, vil Sosialistisk Venstreparti støtta oss i det.

Så har ikkje eg tenkt å gi representanten Langeland råd. Han har prøvd å få ut råd om det før. Eg synest faktisk at Regjeringa leverer veldig godt på miljøpolitikk, og eg er overbevist om at Sosialistisk Venstreparti i eit samarbeid med Arbeidarpartiet og Senterpartiet ikkje vil vera i nærleiken av å ha moglegheita for å få gjennomslag på den måten som Venstre har klart å få til i regjering. Ein ser i sak på sak i denne salen kor stort sprik det er mellom desse tre partia. Og så blir det sjølv sagt kjøttvekta som avgjer etter valet, men eg håpar denne regjeringa vil halda fram.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Grethe G. Fossum (A) [11:48:18]: Et lite hjertesukk aller først: Jeg tror det er like store dragkamper i den sittende regjering som det er offentlig mellom Senterpartiet, SV og Arbeiderpartiet. Når Venstre skryter uhemmet av at de klarer å løse dette i Regjeringen, må jeg si at jeg er helt sikker på at en flertallsregjering vil klare det enda bedre.

Det er et oppriktig ønske fra Arbeiderpartiet at Norge skal være et foregangsland når det gjelder miljøpolitikk. For at framtidens generasjoner skal nyte godt av frisk luft, rent vann og en natur som vi kan benytte som enkeltpersoner, er det ikke nok å verne vassdrag fra utbygging.

Hensynet til miljøet må være gjennomgripende i alt vi gjør.

Gjennom målrettet miljøarbeid internasjonalt, nasjonalt og lokalt vil en kunne skape grobunn for et engasjement for miljøarbeid. Og vi er der faktisk ikke ennå. Det mangler mye på lokal forståelse av viktige miljøpolitiske saker. Der har de nasjonale myndighetene et ansvar, og det er trist at Agenda 21 ikke lenger er på statsbudsjettet, for vi har et ansvar alle sammen for en holdningsendring.

Gjennom høringer i komiteen og brev fra enkeltpersoner og foreninger synes det som om mange mener mye om vern, eventuelt ikke vern. Signalene fra lokalbefolkningen er mildest talt tvetydige. Det bør være et tankekors for sentrale myndigheter at miljøbevissthet og miljøengasjement ikke bestandig kommer som en selvfølge i etterkant av en lov eller regulering fra myndighetenes side.

Mange kommuner oppfatter vern mot utbygging av vassdrag som et stoppsignal for utvikling av området, og noen ganger med rette. Gjennom håndtering av Rikspolitiske retningslinjer føler enkelte grunneiere og kommuner seg forskjellsbehandlet i forhold til hva en kan utvikle rundt vassdragene. Flertallet i komiteen henstiller derfor til Regjeringen å sørge for at Rikspolitiske retningslinjer brukes med smidighet, og at praktiseringen gjennomgås på nytt. Det har også vært nødvendig å presisere at vern av vassdrag ikke betyr restriksjoner på utnyttelse av jord- og skogbruksressursene utover det som følger av annet lovverk.

Det har vært et stort engasjement rundt St.prp. nr. 75, Supplering av Verneplan for vassdrag. Et godt resultat fra Arbeiderpartiets side ligger i skjæringspunktet mellom verneverdi og brukerinteresse. Gjennom et samarbeid med regjeringspartiene tror jeg at både verneinteressene og brukerinteressene kan føle at de har fått gjennomslag for noe, om ikke alt.

Dilemmaene står i kø når det gjelder utbygging eller vern av vassdrag. Vannkraft er en fornybar energiresurs og derfor også miljøvennlig. Samtidig kan miljølempene knyttet til naturinngrepene ved vannkraftutbygging være store, og det gjelder å gjøre dem så små som mulig.

Ved behandlingen av denne meldingen har det kommet en rekke ideer og planer som ivaretar både verne- og utbyggingsinteressene. Kanskje det kan være løsningen på de vanskelige dilemmaene i framtiden?

I Arbeiderpartiets programforslag understrekes det at tiden for nye store vannkraftutbygginger er over. Jeg har hørt flere partier her sitere det, og jeg er glad for at de er enig med Arbeiderpartiet i det. Det betyr at framtidens energibehov må dekkes på andre måter. Vi må ikke gjøre oss avhengig av import av forurensende kullkraftverk og atomkraftverk. Derfor koster det en tanke mer penger å verne flere vassdrag. Det gjenstår å se om flertallet i Stortinget er villig til å yte mer til forskning på fornybare energikilder og strømsparende tiltak i framtiden.

Til slutt skal jeg prøve meg på en litt vanskelig øvelse, på vegne av flertallet i komiteen. Det gjelder merknaden fra komiteens flertall om Litleånavassdraget i Vest-Agder, der man går inn for vern av Litleåna «ovenfor Eftestøl». I komiteens forslag til vedtak VII, står det: «Litleåna neden-

for Eftestøl tas ikke inn i Verneplan for vassdrag» – altså ikke «ovenfor». Dette skaper problemer for tettstedet Eftestøl. Jeg vil henstille til departementet å se på forslaget til vedtak under I, hvor det står det som er korrekt. Det er det jeg har fått opplyst av Stortingets kontor er måten å gjøre det på, det er vanskelig å trekke deler av innstillingen. Men forslaget fra flertallet i komiteen er ganske klart.

Siri A. Meling (H) [11:53:53]: Arbeidet med supplering av Verneplan for vassdrag har vært en omfattende prosess. Det er en sakstype som får fram et sterkt engasjement fra ulikt hold, både fra dem som mener at vern er det eneste virkemiddelet for å bevare et representativt utvalg av norsk natur, og fra dem som er opptatt av frihet for grunneiere til å nyttiggjøre seg det eiendom og ressursgrunnlag har å by på av muligheter. Disse vil ofte oppfatte vern som en sterk inngripen i sine rettigheter, rettigheter de oppfatter som en selvfølge for en privat eiendomsbesitter. Vi skal ha respekt for engasjementet hos alle parter og en ydmykhet for deres følelser og synspunkter.

Det er spesielt ett aspekt som har vært framme i denne saken som jeg vil si har vært meget uheldig, nemlig det faktum at de fleste aktører ikke nødvendigvis har en motvilje mot å verne vannstrengen i vassdraget, men er skeptisk til det de oppfatter som et arealvern i tilknytning til vernevedtaket. Dette synspunktet har jeg møtt fra flere hold, og jeg er derfor glad for de presiseringer et flertall i komiteen har gjort, og som Høyre stiller seg helhjertet bak, i forhold til hva vern etter vannressursloven egentlig innebærer, nemlig et vern primært rettet mot kraftutbygging. Dette innebærer at vern ikke gjelder tiltak som kun berører landareal i nedbørsfeltet. For øvrig støtter Høyre departementet i den presiseringen som gjøres i forhold til at vernet ikke skal tolkes så strengt at det legges vesentlige begrensinger på enhver type aktivitet i verneområdet, som også sakens ordfører var inne på. Jeg har lyst til å henvise til flertallets omtale av differensiert forvaltning, nemlig at der det ikke er registrert spesielle verneverdier, skal det i utgangspunktet ikke legges større begrensninger på bruken enn det som gjøres i vassdrag som ikke er vernet. Dette er noe kommunene selv definerer nærmere i sine vassdragsplaner.

De rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag legges til grunn for planlegging bl.a. etter plan- og bygningsloven langs vassdrag som er vernet, og det er kanskje først og fremst disse en rekke grunneiere og lokalmiljøer har en skepsis til i forhold til mulighetene for å utnytte ressursene i og langs vassdrag. Dette gjelder bl.a. den skepsisen som har vært omkring vern av Bjerkreimsvassdraget i Rogaland. Bjerkreim er en stor jordbrukskommune, og store jordbruksarealer grenser til vassdraget og dets tilhørende nedbørsfelt. I Bjerkreim mener man lokalt å kunne ivareta verneinteressene med et belte smalere enn 100 meter på begge sider av vassdraget, av hensyn til nettopp jordbruksinteressene. Her er det verdt å merke seg at et flertall som Høyre er en del av, understreker at disse gjeldende bestemmelser ikke skal tolkes som et arealvern på 100 meters bredde på hver side av vassdraget. Det er kommunen som skal utarbeide planer for forvaltningen

langs vassdraget, det skal være rom for lokale tilpasninger så lenge dokumenterte verneverdier direkte knyttet til vassdraget ivaretas. Og de rikspolitiske retningslinjene omtaler et belte på inntil 100 meter, avhengig av topografi og verneverdi. Om Bjerkreim kommune ønsker et smalere belte, på f.eks. 30 meter, som i dagens kommuneplan, og legger dette til grunn for sin forvaltning av vassdraget, gjør den i utgangspunktet ikke noe feil i forhold til gjeldende regelverk og signaler fra et flertall på Stortinget i denne saken – så lenge det tas hensyn til topografi og dokumentert verneverdi.

En lokal forvaltningsplan skal godkjennes av fylkesmannen, og jeg regner med at signaler fra et flertall på Stortinget tas til etterretning, gjennom departementet til fylkesmannembetet, i forhold til hvordan vassdragsvernet er å oppfatte, samt hvordan fortolkningen av de rikspolitiske retningslinjene er ment å være. Regjeringen er da også anmodet om å gjennomgå praktiseringen av de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag, slik at retningslinjene og bruken av disse evalueres i forhold til vernets hensikt, og for å sikre en likebehandling fra et vassdrag og fylke til et annet.

Jeg er spesielt glad for at et bredt flertall stiller seg bak åpningen for konsesjonsbehandling av småkraftverk på inntil 3 MW i Bjerkreimsvassdraget og 1 MW i øvrige vernede vassdrag i denne omgang. Småkraftutbygginger med dagens teknologi og miljøvennlige løsninger gjør at vi kan få fram gode prosjekter som ikke reduserer verneverdien i vassdrag på en vesentlig måte. Vi trenger denne type småkraft for å styrke energibalansen generelt med ren og fornybar energi på den ene siden, og på den andre siden kan denne type prosjekter bidra – og bidrar – til å sikre inntekstpotensialet i distriktene.

Øyvind Korsberg (FrP) [11:58:49]: Det er sjelden vi behandler en sak på Stortinget som vekker et så sterkt engasjement i lokalbefolkningen landet rundt. Det skjønner jeg godt, for det er viktige spørsmål vi debatterer, og de som har fulgt denne debatten, har registrert at det har kommet noen signaler i media, og så har beslutningen her på Stortinget blitt en helt annen, og skuffelsen er blitt stor. Av de mange mailene, telefonene og brevene vi har fått, skal jeg få lov til å referere to mailer som er kommet til Stortinget og komiteen fra Johannes Bakka:

«Eg er lei for at norsk politikk er blitt slik at kjøpslåing og taktikkeri tel meir enn det saklege innhaldet i sakene. Historia kan komme til å felle knusande dommar over den måten å drive politikk på. Regjeringa vinn i alle fall ikkje tillit med den slags.»

Og vidare:

«Når det saklege blir heilt borte i politisk hestehandel og taktikkeri, er det det politiske systemet og demokratiet som taper på det i det lange løp. Slik behandling er uverdigg. Politikken bør ha høgare mål enn som så. Det er ikkje vanskeleg å forstå kvifor interessa for politikk og oppslutninga om valg er dalande her i landet.

For 18 grunneigarar i Sauda
Johannes Bakka.»

Jeg skjønner godt den frustrasjonen som kommer, når man opplever at representanter flyr i media og forteller én ting, og så avgir man innstilling og behandler denne saken i Stortinget, og lander på en helt annen beslutning. Det er rett og slett å holde grunneierne og lokaldemokratiet for narr, og det er beklagelig at slikt skjer. For det er klart at de som har interesser i denne saken i forhold til å bygge ut og skape næringsaktivitet i sine områder, har forhåpninger til oss stortingspolitikere.

Lokaldemokratiet har også forhåpninger. Vi har fått en rekke innspill fra kommunestyre rundt omkring, og fra fylkesting, som har fattet beslutninger som er positive i forhold til å sette i gang den type aktivitet, og så gjør vi på Stortinget det stikk motsatte. Det er klart at frustrasjonen da blir ganske stor, spesielt når argumentasjonen ofte er at vi må ta vare på uberørt natur. Hvorfor har man ikke de samme tankene når det gjelder f.eks. bygging av vindkraftanlegg?

Vi i Fremskrittspartiet har fremmet at man bør ha en samlet plan for bygging av vindkraftanlegg. Dette skal danderes langs hele kysten, og en rekke organisasjoner er bekymret for det. Sist ute var Direktoratet for naturforvaltning, som ville ha en slik plan. Nei, da skal man ikke ha noen plan – for det er politisk korrekt å skaffe energi ved hjelp av vindmøller. Men forurensningen og den visuelle forsøplingen er jo betydelig i så måte. Reiselivsnæringen har også vært svært bekymret for at man setter i gang med den type prosjekt uten å ha en helhetlig plan for det.

Jeg synes det er trist at vi ikke kan sette i gang og bidra til nødvendig verdiskaping ute i Distrikts-Norge. Dette er også viktig i form av at man får produsert energi. Norge er jo et underskudsland når det gjelder energi, utrolig nok.

Representanten Ljones var inne på dette med klimaendringer i replikkordvekslingen med Vaksdal, at Fremskrittspartiet ikke tok vare på kommende generasjoner. Nå er det slik at energipolitikken til Regjeringen og Kristelig Folkeparti medfører at vi istedenfor å produsere ren energi i Norge importerer kullkraft og atomkraft. Og er det noe vi virkelig gir til våre kommende generasjoner, er det nettopp de forurensningsproblemene man får når man produserer atomkraft. Men det er god politikk for Kristelig Folkeparti. Det er for meg helt ubegripelig at man kan ha den slags tanker, og at Kristelig Folkeparti heller ikke kan ta innover seg at det faktisk kommer ny forskning når det gjelder de påståtte menneskeskapte klimaendringene. Men Kristelig Folkeparti har altså stukket hodet langt ned i sanden og ønsker å forbli der nede, i sin egen CO₂-tåke. Det er for meg ubegripelig!

Jeg tror det er best jeg stopper her (munterhet i salen).

Presidenten: Det kan kanskje være lurt, ja. Men presidenten har ikke noe imot engasjement, bare så det er sagt!

Jørund Leknes (SV) [12:03:52]: Å verne om naturen er å gi framtidige generasjoner de samme mulighetene som vi har fått. Urørte vassdrag, med voldsomme, rennen-

de vannmasser og buldrende fosser er et viktig estetisk varemærke for Norge. Men å verne om vassdrag handler ikke bare om å bevare de estetiske verdiene. Å verne vassdrag er også å sikre det biologiske mangfoldet. Og det er utrolig viktig å innse at vi ikke har noen angrefrist i saker som handler om biologisk mangfold. En art kan aldri gjenopplives med en budsjettbevilgning.

Vi i SV er ikke overrasket over at noen vassdragskommuner ikke ønsker seg vern. Så lenge Høyre har sitt klamme grep rundt Kommunaldepartementet og sultefører norske kommuner, er det ikke rart at mange febrilsk leter etter nye inntekter. Norske kommunepolitikere har ikke et stort ønske om å legge elver i rør eller reise demninger. Ansvar for denne politikken ligger hos kommunalministeren. Det kommer til å bli reist demninger fordi vi i dag ikke har vært i stand til å verne vassdragene, og fordi kommunene har for små rammer. Disse demningene bør prydes med uthogginger i stein av Erna Solberg, eller statuer i jern, for å vise hvem som er ansvarlig for at elvene ikke lenger får leve videre.

I Sør-Trøndelag er det gledelig at vi endelig har klart å verne Homlavassdraget i Malvik. Vassdraget var akutt truet av kraftutbygging i 2001. SV presset den gang hardt på for å hindre at konsesjon ble gitt. Vernet av ni vassdrag i Trøndelag gjør dette til en viktig merkedato på veien mot vern av alle verneverdige vassdrag i området.

Samtidig er det trist å konstatere at det ikke er flertall i komiteen for å sikre den store og flotte Garbergselva. SV er det eneste partiet som går inn for å verne Garbergselva, på tross av at dette vassdraget framheves av Samarbeidsrådet for naturvernsaker som et av de fem viktigste vassdragene å få vernet i Norge. Samarbeidsrådet for naturvernsaker er en paraplyorganisasjon med 325 000 medlemmer i Norge.

Vannkraft er en særskilt konkurransedyktig form for energiproduksjon, men inngrepene i naturen er også veldig store. Og vi har et kjempestort potensial for ny fornybar energi i Norge. SV har lagt fram en pakke som innebærer 20 TWh innen 2010, bl.a. gjennom satsing på vindkraft, på bioenergi og på energieffektivisering.

Å verne vassdrag er å legge til rette for utbygging av alternativ energi. Hvis vi går inn for å bruke mer alternativ energi, kan vi bidra til at Norge blir en nettoeksportør av grønn energi, men uten å rasere vår flotte vassdragsnatur.

Vi bør verne flere vassdrag i Norge, slik at kommende generasjoner får mulighet til å oppleve vannsprut i ansiktet fra en buldrende foss, slik at kommende generasjoner får høre den sildrende melodien fra norske elver, mens vannet renner gjennom stenene, slik at kommende generasjoner også får se regnbuemønsteret i vandråper som solen skinner på, og slik at kommende generasjoner får de samme mulighetene som vi har fått.

Å verne vassdrag er et ideologisk verdivalg. Det er et valg mellom det å satse på kortsiktig gevinst og det å være på parti med framtiden for å verne vassdrag.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Tor-Arne Strøm (A) [12:08:28]: I dag skal vi ta stilling til supplering av Verneplan for vassdrag, som er en stor sak, som har engasjert mange lokalsamfunn rundt omkring i landet. Det har blitt sagt mange ganger at de store vannkraftutbyggingenes tid er forbi, og jeg synes at utsagnet må tolkes dit hen at utbygging med store miljøkonsekvenser – og jeg gjentar store miljøkonsekvenser – får bli historie.

Det er helt klart at denne saken ikke er en enkel sak. Det er mange oppfatninger og interesser som skal ivaretas. Noen er fornøyd, noen mellomfornøyd og noen misfornøyd, og slik vil det alltid være.

Som representant fra Nordland og Helgeland vil jeg si litt om det vassdraget som har fått mest oppmerksomhet, nemlig Vefsna. Jeg er veldig glad for at saksordfører Øyvind Halleraker i sine uttalelser både nå og til NRK Nordland er tydelig på at det er pilotprosjektet «Muligheter Helgeland» man ønsker videreført gjennom en konsekvensprosess og konsekvensutredning av Vefsna, der man vil kunne komme tilbake til Stortinget med dette som egen sak. Det er bra at en også har tatt hensyn til at det er bred lokal støtte for å konsekvensutrede utbyggingsmuligheten i Vefsna i tråd med prosjektet «Muligheter Helgeland».

Noen har i debatten omkring Vefsna også etterlyst en utredning av vern, men det er jo allerede gjort i det felles planprogram for Vefsna som ble gjennomført i regi av de lokale kommunene, Nordland fylkeskommune, fylkesmannen og utbyggingsinteressene i 2003.

Det vil også være viktig at en ikke legger begrensninger nå på hva som faktisk skal videreutvikles og utredes, men avventer reelle konsekvensutredninger før man diskuterer dette.

En videre utvikling og utredning av dette pilotprosjektet for ny vannkraft er svært interessant og en helt ny måte å tenke vannkraftutbygging på. Her har man tidlig satt både lokalsamfunn og naturmiljø i fokus. Utredninger så langt viser at dette kan gjøres skånsomt og på en måte som i liten grad truer eller forringer naturkvalitetene i området. Jeg refererer der til det felles planprogrammet. Mye av dette synes mulig nettopp fordi prosjektet også ses i sammenheng med en opprustning og utvidelse av de eksisterende Røssåga-anleggene som til sommeren fyller 50 år. På mange vis kan dette prosjektet utnytte gamle inngrep og infrastruktur bedre.

Vannkraftprosjektet «Muligheter Helgeland» har Statkraft utviklet i samarbeidet med Helgelandskommunene Grane, Hattfjelldal, Hemnes og Vefsn samt det regionale kraftselskapet i HelgelandsKraft.

Jeg har tidligere sagt at det er et pilotprosjekt som kan gi mye ren energi, men uten store inngrep eller store negative virkninger for naturen. Framtidens vannkraftprosjekter i Norge har lite til felles med de store utbyggingene fra forrige århundre, da samfunnets behov for energi var større enn behovet for å ivareta miljøet. «Muligheter Helgeland» er utviklet i overensstemmelse med de siste årenes stortingsmeldinger, Samarbeidsregjeringens Semerklæring og nå sist forsyningssikkerhetsmeldingen. Vannkraft er grunnfjellet i landets energiforsyning og har

fordeler ingen andre energikilder kan stille opp med. Vannkraft er både utslippsfri, fornybar og kan lagres. Dessuten kan vannkraftverk skrues av og på etter behov, og det gir fleksibilitet i forsyningssystemet.

Siden produksjonskapasiteten i landets kraftanlegg totalt er mindre enn forbruket i år med normal nedbør, blir forsyningssituasjonen vanskelig i tørre år. Det betyr ikke at en er for avhengig av vannkraft, slik noen framstiller det, men vi produserer for lite kraft i Norge. Det er det det handler om.

Et slikt prosjekt har også en sysselsettingseffekt som en bør ta med seg. En anleggsperiode vil strekke seg over om lag sju-ti år. Det vil være ca. 140 arbeidsplasser i anleggsperioden, og ikke minst skatteinntekter vil de fire kommunene, fylkeskommunen og staten få når kraftverkene settes i drift. Jeg mener at en også må ta hensyn til dette når en befinner seg i et område som har en del fraflytting. Det handler også om sysselsetting, og samtidig gir det 1,5 TWh. Det betyr strøm til 75 000 husstander, og det er ikke lite.

Statsråd Thorhild Widvey [12:13:25]: I proposisjonen om supplering av Verneplan for vassdrag foreslår Regjeringen å verne 52 nye vassdrag. Det omfattende verneforslaget sikrer at enda flere vassdrag med store miljøverdier vernes mot kraftutbygging. Forslaget innebærer vern av et utbyggingspotensial på om lag 7,3 TWh pr. år.

Samtidig mener Regjeringen at vassdragsvern ikke skal være til hinder for forsvarlige tiltak i vassdragene. Fram til nå har det ikke vært adgang til å konsesjonsbehandle kraftutbyggingsprosjekter i vernede vassdrag. Det er derfor nå foreslått å åpne for konsesjonsbehandling av de aller minste kraftverkene – mikro- og minikraftverk – i vernede vassdrag. Mikro- og minikraftverk har som oftest små konsekvenser for miljøet, og det er god grunn til å likestille dem med andre typer tiltak i vernede vassdrag som kan få konsesjon. Det avgjørende vil være at slike kraftverk ikke er til skade av betydning for verneverdiene i vassdraget.

Denne regjeringen har tidligere gjennomført flere tiltak for å få fart på utbyggingen av småkraftverk innenfor miljømessig forsvarlige rammer. I denne proposisjonen foreslår vi nå å heve grensen for behandling i Samlet plan fra 1 til 10 MW installert effekt. Hevingen av grensen vil medføre en betydelig forenkling av saksbehandlingen knyttet til småkraftverk.

Fra før er i overkant av 341 vassdrag, med et samlet potensial på om lag 36,5 TWh pr. år, vernet gjennom Stortingets vedtakelse av Verneplan I, II, III og IV. Denne proposisjonen er svar på Stortingets vedtak våren 2001 om at Verneplan for vassdrag skulle suppleres.

Regjeringen legger til grunn at vannkraftutbygging fortsatt skal kunne gjennomføres innenfor miljømessig forsvarlige rammer. Det er derfor ikke aktuelt å verne alle gjenværende vassdrag med utbyggingspotensial. Vern av vassdrag står heller ikke i motsetning til en forsiktig utbygging av vannkraft. Omleggingen av Samlet plan som Stortinget har forutsatt, er et ledd i en slik utbyggingspolitikk.

76 vassdrag har vært vurdert under denne suppleringen av verneplanen. Regjeringen foreslår i proposisjonen vern av 48 vassdrag. I tillegg foreslås to vassdrag vernet etter naturvernloven gjennom en justering av grensene for Saltfjellet nasjonalpark. Det tilrås også vern av to vassdrag som ble tatt ut i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Sauda-utbyggingen. Vaulo m/Langfossen, Saltåna og Åbødalsvassdraget tas inn i verneplanen.

Nå foreligger energi- og miljøkomiteens innstilling til stortingsproposisjonen, og Regjeringen får her i all hovedsak bred tilslutning til sine anbefalinger. Det er jeg selvfølgelig svært fornøyd med.

Vern av vassdrag står ikke i motsetning til en forsvarlig, bærekraftig bruk av denne viktige ressursen. Regjeringen har lagt stor vekt på å finne en god balanse mellom behovet for lokal medvirkning og innflytelse og hensynet til overordnede nasjonale målsettinger. Jeg registrerer at det er bred politisk enighet om at det må legges stor vekt på en aktiv lokal medvirkning i forvaltningen av de vernede vassdragene. Det er ute i vassdragskommunene mye av kunnskapen om vassdragene ligger. Denne kunnskapen må vi benytte for å oppnå en forvaltning av vernede vassdrag som også imøtekommer behov fra distriktene.

Flertallet i energi- og miljøkomiteen støtter derfor Regjeringen når det presiseres at vernet ikke kan fortolkes så strengt at det legger vesentlige begrensninger på enhver type virksomhet i verneområdet. Verneplanen gjelder i utgangspunktet kraftutbygging, samtidig som verdiene som ligger til grunn for vassdragsvernet, heller ikke må reduseres i forhold til andre typer inngrep. Regjeringen har i proposisjonen lagt vekt på en forsterket differensiert forvaltning av vassdragene, og jeg er glad for at flertallet i komiteen også legger vekt på dette.

Til tross for debatten her i dag kan man vel si at det er bred politisk enighet om at det er viktig å sikre at både nåværende og kommende generasjoner får mulighet til å oppleve uberørt natur og vassdrag som flyter i sitt naturlige løp. Jeg er derfor svært tilfreds med at komiteen i hovedsak har sluttet seg til Regjeringens forslag om å verne en enda større del av vår vassdragsnatur.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Rolf Terje Klungland (A) [12:18:47]: I Arbeiderpartiet er vi stolt over, men ikke helt fornøyd med det resultatet vi i dag oppnår gjennom supplering av verneplanen. Jeg skal snakke om ett av problemområdene.

Bjerkreimsvassdraget blir vernet, og det er bra. Likevel beklager vi at det ikke var vilje til å likestille alle vernede vassdrag. Bjerkreimsvassdraget får lov til å bygge ut 3 MW, mens de andre får lov til å bygge ut 1 MW.

Vi i Arbeiderpartiet mener at når man verner vassdrag, skal de være mest mulig uberørte. Da tillater jeg meg å spørre statsråden om hva som er den faglige begrunnelsen for å forskjellsbehandle Bjerkreimsvassdraget. Finnes en slik grunn, eller er det lokalpolitiske hensyn som styrer Regjeringen i denne saken?

Statsråd Thorhild Widvey [12:20:00]: Som jeg sa i innlegget mitt: Til grunn for det forslaget Regjeringen har fremlagt, ligger et samsvar med og en hensyntagen til både de lokale politiske interessene og, ikke minst, de overordnede nasjonale føringene i slike saker.

Jeg er i hvert fall veldig glad for at vi nå får et stort flertall i Stortinget med oss på å åpne opp for konsesjonsbehandling av mindre utbygginger også i vernede vassdrag.

Når det gjelder Bjerkreim, er det slik at det er betydelige verneverdier i Bjerkreimsvassdraget. Det er også vist en stor interesse lokalt, ikke bare i forhold til å ha en forvaltning, men også til å foreta en fornuftig utnyttelse av vassdraget, og da selvsagt innenfor miljømessig forsvarlige rammer. Det er et stort potensial for å få til småkraftprosjekter i Bjerkreimsvassdraget, og det har vært avgjørende for at Regjeringen er villig til å åpne opp for en større mulighet til det i dette vassdraget.

Øyvind Korsberg (FrP) [12:21:21]: Hvis representanten Klungland var interessert i 3 MW, kunne han jo stemme for det forslaget vi har i saken i dag, og vært med på merknadene våre, så hadde han fått det. Men han vinger videre i denne saken.

Jeg er glad for at man legger forholdene til rette for småkraftverk. Imidlertid er det noen problemstillinger som dukker opp. Da tenker jeg ikke på det som har med naturen å gjøre, men rett og slett på at man skal koble seg på et nett, et nett som er eid av enten en lokal eller en regional netteier. Så har det dukket opp spørsmål om hvem som skal betale for de investeringene, ikke bare for selve oppkoblingen til nettet, men for opprustingen av det eksisterende nettet, spesielt når man har et ringnett, der nettet altså går i ring. Så spørsmålet til statsråden er: Hvem skal betale kostnadene? Er det den eksisterende eier, eller er det de som kobler seg på nettet?

Statsråd Thorhild Widvey [12:22:43]: Det er riktig at Regjeringen har lagt forholdene godt til rette for at man skal få økt fokus på utbygging av småkraftverk, og at man skal få til en storsatsing på mini- og mikrokraftverk. Det har vært en vesentlig del av Regjeringens politikk nettopp med tanke på å få utløst det potensialet som finnes rundt omkring i vårt vidstrakte land. Det er mange elver der en kan få utløst et slikt stort potensial. Vi vet at siden Regjeringen vedtok å tillate utbygging av småkraftverk, mini- og mikrokraftverk, har det faktisk vært en formidabel satsing fra utbyggernes side for å imøtekomme det behovet som vil være der i framtiden. Vi ser at det er muligheter for dette med tanke på overføringsnettet, og muligheten for å kunne koble seg på, og vi ser også at det er behov for å finne fram til løsninger her i framtiden.

Hallgeir H. Langeland (SV) [12:24:06]: SV vil gjerne ha verna 70 fleire vassdrag i dag, og me har forslag om det. Inkludert i dette er unike Vefsna. I Sem-erklæringa står det jo at tida med dei store vasskraftutbyggingane er over, men tydelegvis synest ikkje statsråden at Vefsna er særleg stor, i og med at ein ikkje ønskjer vern.

Det er to problemstillinger. Den eine er knytt opp mot dette med 1 MW i verna vassdrag. Det er òg SV med på. Men – og det er her problema begynner – det blir opna for 3 MW i Bjerkreimsvassdraget. Det vil sjølvstgå føra til, som Småkraftforeningen seier, at då vil dei pressa fram 3 MW i alle verna vassdrag. For det må jo vera likebehandling, vil dei hevda. Kva meiner statsråden om det? Og kva vil statsråden gjera for å syta for at dette vernet fører til at grønt reiseliv får ein vekst i Noreg?

Statsråd Thorhild Widvey [12:25:25]: Når det gjelder Vefsna, føler jeg et sterkt behov for å si at sett med Regjeringens øyne er det åpenbart ikke aktuelt å åpne for noen omfattende kraftutbygging, slik at det er sagt. Vi vet at det lokalt er et veldig bredt og sterkt engasjement for å få en konsekvensutredning og vurdere prosjektene som kan kombineres med disse interessene – verneinteressene. Derfor har også Regjeringen sagt i proposisjonen, som det har blitt referert til her i Stortinget i dag og som jeg har forstått det er bred støtte for, at en går inn for at Vefsna ikke tas med i verneplanen nå, men at man eventuelt kommer tilbake med en egen sak om å åpne for en mindre utbygging, som selvsagt må kunne kombineres med miljøinteressene i vassdraget.

Når det gjelder Bjerkreimsvassdraget, har jeg svart at det har vært stor interesse lokalt for å kunne satse på en utbygging her. Det har Regjeringen imøtekommet.

Inger S. Enger (Sp) [12:26:58]: Statsråden var i sitt innlegg opptatt av kraftutbygging og brukte mye tid på mini- og mikrokraftverk. Det syns vi i Senterpartiet er fint. Hun sa bl.a. at vern av vassdrag ikke står i motsetning til en forsiktig utbygging. Det er også fint. Men det er da det undrer meg at Jørstadelva er tatt med. Det er mange som undrer seg over at den er tatt inn i verneplanen. Den har ikke potensial for kraftverkutbygging, og NVE har ikke funnet grunn til å anbefale Jørstadelva. Da deler av komiteen var på befaring der oppe, fikk vi opplyst at det var en del feil i proposisjonen. Det ble også hevdet på et åpent møte at kommunen var blitt oppringt for å velge én av to elver for vern. Dette gir inntrykk av tilfeldig behandling. Elva renner gjennom aktive jordbruksområder, og sjøl om tradisjonelt landbruk skal kunne drives, kan en ikke se bort fra at vassdragsvern kan komme i konflikt med utvikling av nye driftsformer.

Jeg må spørre statsråden: Hvorfor er egentlig Jørstadelva tatt med i Verneplan for vassdrag?

Statsråd Thorhild Widvey [12:28:13]: Som flere representanter har vært inne på her i dag, er det slik at når man foreslår et vern, er det mange representanter og mange interesser som er imot – og noen er for. Slik er det også i denne saken. Det er ingenting å legge skjul på at Regjeringen har vurdert dette, og vi har etter en samlet vurdering kommet fram til at Nausta tas inn i verneplanen. Jeg har registrert at mange av høringsinstansene er av den oppfatning at vassdraget har store verneverdier, men jeg registrerer også at en del høringsinstanser er imot vernet. Det er slik at det er veldig mange vanskelige avveininger,

men en må komme fram til en samlet vurdering i en slik sak.

Jeg har lyst til å vektlegge at til dette vassdraget knytter det seg store biologiske og også landskapsmessige verdier, ikke minst er elva en verdifull del av dette landskapet. Det er bakgrunnen for at Regjeringen etter en samlet vurdering har kommet til at dette vassdraget også bør tas med.

Grethe G. Fossum (A) [12:29:42]: Jeg har merket meg at Høyre i sitt programforslag har skrevet at det bør tillates bygging av mikro-, mini- og småkraftverk i vernede vassdrag uten at det stilles krav om konsesjon.

I komiteinnstillingen til den saken vi nå behandler, står det:

«Et flertall, bestående av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, viser til at en konsesjonsbehandling av mikro- og minikraftverk vil gi et bedre grunnlag for å vurdere miljøvirkningene av inngrepet og om verneverdiene blir påvirket.»

Da er spørsmålet mitt: Hva er egentlig Høyres politikk? Jeg trodde det var nær kontakt mellom Høyres programkomite, energiministeren og Høyres energipolitiske talspersoner i Stortinget. Vil vi se et mindre miljøvennlig Høyre etter valget? Eller hva vil dette dreie seg om?

Så vil jeg gjerne forsikre meg om at statsråden har merket seg den presiseringen jeg gjorde i forbindelse med Littleåna og Eftestøl. Eftestøl-området skal ikke vernes.

Statsråd Thorhild Widvey [12:30:56]: Statsråden har merket seg den presiseringen og har lagt seg det på minne.

Når det gjelder Høyres programforslag, er det i hvert fall én ting jeg er veldig glad for, og det er at de forslagene ikke skal vedtas her i salen, først og fremst, og at det i hvert fall ikke er denne salen som skal være med på å legge primissene for hva Høyre skal gå til valg på. Det er jo også et forslag, det er det veldig viktig å presisere, og det skal det bli rikelig anledning til å ta stilling til senere. Jeg føler meg også rimelig trygg på at Arbeiderpartiet har en del konkrete forslag, som de skal få anledning til å ta stilling til på sitt landsmøte.

Når det er sagt, er det viktig å understreke hva som er Regjeringens politikk. Som jeg også sa i mitt innlegg, har det fram til nå ikke vært adgang til å konsesjonsbehandle kraftutbyggingsprosjekter i vernede vassdrag. Derfor har vi nå også foreslått å åpne opp for en konsesjonsbehandling av de aller minste kraftverkene, mikro- og minikraftverk, i vernede vassdrag. Det er det som gjelder. Det er det som er Regjeringens politikk.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Sigrun Eng (A) [12:32:22]: Arbeiderpartiet sine medlemmer i miljø- og energikomiteen har tidlegare i debatten sagt det som omhandlar dei store linene i denne saka. Eg sluttar meg til det.

Eg vil gi ros frå denne talarstolen for måten gruppa har vore delaktig i debatten på, i fleire gruppemøte. Engasjementet har vore stort. Engasjementet er òg stort ute blant folk som bur i desse områda som saka vedkjem, enten det gjeld vern eller ei mogleg utbygging.

Det er femte gongen verneplanar for vassdrag er sette på dagskartet. Vi har bygd ut om lag 1 100 vassdrag og kjem til å få vern av om lag 400 vassdrag. Etter mi meining er det snart nok.

Vi treng straum. Importen av forureina kraftproduksjon veks kvart år. Etter mi meining blir naturinngrepa med dagens miljøomsyn små i høve til gevinsten. Såra i naturen er ikkje slik som dei var tidlegare.

Som Buskerud-representant er eg glad for at Godfarfossen no skal kunne byggjast ut. Om komiteen hadde teke seg tid til å reise på synfaring, ville dei ved sjølvsyn sett korleis denne utbygginga vil gjere det mogleg å rette opp for gamle inngrep som blei gjorde på 1920-talet. Dei utbyggingane Hallingdal og Numedal hadde på den tida og i tida deretter, bar just ikkje preg av miljøomsyn. Pålsbufjorden og Tunhovdfjorden, der Godfarfossen renn ut, påstår eg er dei grovaste eksempla på inngrep i naturen i Noreg. No kan vi ved konsesjonskrava få rydda opp i gamle synder. Fleirtalet har landa på at ei mogleg utbygging er ein miljøgevinst, og lokalbefolkninga er kjempe-nøgd med det.

Når det så gjeld Nedalselva, viser eg til komitemerkna- den frå Arbeiderpartiet og Senterpartiet, der det står:

«Sigdal kommune og Buskerud fylkeskommune er imot vern av vassdraget. Elva har vært utnyttet til tømmerfløting og sagbruk. Det finnes rester av dammer, og i Kvernhusvatnet er det en nyere inntakt dam. Moderne skogsdrift preger store deler av området, med snauhogst, planting og skogsbilveier. Vegdirektoratet viser til at det på sikt vil være behov for utbedring av bruer over vassdraget. Nedalselva ble vurdert i verneplan IV, men ble ikke vernet med henvisning til at vernet ved Smioa og Vergja dekker regionen typemessig.»

Eg kan opplyse at Nedalselva har vore med i alle dei fire tidlegare vurderingane, utan at vern har blitt utfallet – før no. Eg er lei meg for at Arbeiderpartiet trekkjer seg frå merknaden ein hadde saman med Senterpartiet, ved å stemme for Regjeringa sitt forslag om vern. Eg stiller meg undrande til verneverdien og vurderinga som blei gjort før Regjeringa la fram sitt dokument. Det er nok ikkje alle stader Regjeringa har lytta til det lokale engasjementet, slik representanten Halleraker sa i sitt innlegg tidlegare her i dag.

Dei kommunane som desse vassdraga eg no har omtala, ligg i, har medverka til mykje vern. I Hol kommune er 84 pst. av vassdraga i kommunen verna, eller det er bindingar på utnyttinga. Eg forstår at innbyggjarane seier at nok er nok. Eg meiner begge desse to omtalte vassdraga ville medverka til forbetra miljøtiltak for folk som bur der 365 dagar i året. Det tel mest for meg. Ingen av dei heller er interessert i å øydeleggje for kommande slekter sine naturopplevingar.

Eg synest innstillinga frå nokre parti ber preg av symbolpolitikk meir enn av realpolitikk. Frustrasjonen er nok

stor mange stader over argumenta som blir brukte for vern. Det kunne mest vere grunn til å spørje om lokal-kunnskapen er stor nok, og om komiteen har vore ute på synfaring før merknadene blei skrivne og vedtak blir gjorde.

Eg ber om at voteringa blir lagd opp slik at eg kan få stemme for forslag nr. 14, frå Senterpartiet.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Tore Nordtun (A) [12:36:59]: Vi skal i dag gjøre omfattende vedtak når det gjelder verning av vassdrag i Norge. Det er det ingen tvil om. Det er to stolper som står igjen, tror jeg, etter de vedtakene som blir gjort her. Det ene er at det nå ikke er adgang til å gi konsesjoner til kraftutbygging i vernede vassdrag. Det gjelder de vassdrag som i dag er vernet. Videre er det kun nye utbygginger som ikke utløser konsesjonsplikt, som nå er tillatt i de vernede vassdragene. Dette tror jeg er overskriftene.

Dette betyr, som sagt, at vi nå legger lokk på en rekke vassdrags- og utbyggingsprosjekter. Jeg regner også med at vi nå går over til et nytt sett av kjøreregler.

Jeg vil komme inn på det 100-metersbeltet som flertallet vil gjøre vedtak om i dag. Det blir ikke enkelt å tolke, og det blir heller ikke enkelt å håndtere. Men jeg har merket meg flertallsinnstillingen, som Arbeiderpartiet slutter seg til: Når det gjelder 100-metersbeltet, skal den sentrale lovgivningen og de sentrale retningslinjene legges til grunn, og så skal det lokale kommunale selvstyret gis betydelige muligheter til å ha sin vinkling på hva som egentlig er ivaretagelse av miljøvernet her.

Her ligger det en kime til mange konflikter. Det er jeg ikke i tvil om. Men i og med at flertallet presiserer hva som ligger i dette, tror jeg at man også må ta det innover seg når det gjelder de sentrale retningslinjene. Det er nemlig slik at man innenfor dette 100-metersbeltet ikke skal legge bånd på det som har med jordbruk og annen beslektet virksomhet å gjøre, eller virksomhet som naturlig inngår i en næringspolitisk utvikling, osv. Det må man være oppmerksom på når man nå går inn for et 100-metersbelte. Jeg vil spesielt vise til det omstridte vassdraget i verneplanen, nemlig Bjerkreimsvassdraget, der man nå har utvidet konsesjonen for utbygging til 3 MW, og ikke 1 MW, som man tidligere var inne på.

Helt til slutt i et treminuttersinnlegg må jeg si at jeg i denne debatten kanskje savner litt mer om hvordan vi egentlig skal følge opp den energimangelen vi har i Norge. Det perspektivet har det nok ikke vært for mye av her. Men jeg konstaterer at det på mange måter er en vernedebatt vi har, og ikke en debatt om hvordan vi skal få fatt i ny energi. Alternativet til det som vil bli vernet her, er to gasskraftverk.

Anne Berit Andersen (H) [12:40:10]: Verneplan for vassdrag er en stor sak, en sak som berører mange. Verne-saker engasjerer på det lokale plan, både i fylkeskommuner, i kommuner, i organisasjoner og hos enkeltpersoner.

Det er viktig å ha områder som blir sikret for allmennheten i framtiden. Samtidig er det også viktig at verneplanen ikke fører til stagnasjon og negativ utvikling i kommunene.

I mitt fylke, Vest-Agder, ligger Kvinesdal kommune, der man har vært svært bekymret i forbindelse med behandlingen av denne saken. Det gjelder Litleåna. Både fylkeskommunen og kommunen har gått imot vern av hele området. Jeg er glad for det resultat komiteens flertall – inkludert mitt parti, Høyre – har kommet fram til. Øvre del av Litleåna, ovenfor Eftestøl, blir vernet, mens det området som det meste av diskusjonen har stått om, ikke vil inngå i verneplanen. Her er det både boområder og næringsområder, og en verning her ville ha begrenset og hemmet en positiv utvikling i kommunen.

I denne saken har saksordføreren og flertallet i komiteen på en utmerket måte funnet fram til en fin balanse mellom vern og utvikling. Dette vil glede alle berørte parter.

Torny Pedersen (A) [12:42:04]: Jeg ser av innstillingen at hele komiteen unntatt Fremskrittspartiet mener at det er viktig at både nåværende og kommende generasjoner har en mulighet til å oppleve uberørt natur med elver som flyter i sitt naturlige løp. Dette er jeg enig i, men vi må samtidig huske at verning er et alvorlig inngrep fra statens side i de lokalsamfunn det gjelder. Jeg mener derfor at det er viktig under enhver behandling av vernesaker å lytte til lokalbefolkningen.

Siden nyttårstalen i 2001, av daværende statsminister Jens Stoltenberg, har det vært sagt utallige ganger at tiden for de store vannkraftutbyggingene er forbi. Kanskje er det riktig. Men hvordan skal vi vite – være helt sikre på – at det er riktig?

Stadig ny teknologi blir tilgjengelig. Hvordan kan denne teknologien tas i bruk slik at vi fortsatt kan nyttiggjøre oss den rene, fornybare naturressursen som vannkraften er, uten store naturinngrep?

Statkraft og HelgelandKraft har utarbeidet prosjektet «Muligheter Helgeland», der de vil konsekvensutrede en kraftutbygging på inntil 1,5 TWh i Vefsnavassdraget. Derfor er det bra at Vefsna nå ikke tas inn i Verneplan for vassdrag. På den måten kan interesserte utbyggere søke om konsesjon, dersom de ønsker det, til å foreta en konsekvensutredning, som ikke er en utbygging – adressert til SV – for å finne ut om det lar seg gjøre å bygge ut så mye vannkraft og allikevel ha en sterk fokusering på miljø. Vi vet at NVE til enhver tid vil sette strenge krav til miljøtiltak.

Det er mange som går rundt og sier at Vefsna er det siste store, uberørte vassdrag. Det er ikke helt riktig. Det foregår produksjon der i dag, og derfor vil prosjektet «Muligheter Helgeland» bestå i å oppgradere anleggene med to tredjedeler, mens en tredjedel vil bli produsert i det nye anlegget. Dette er et spennende prosjekt, hvor det er lagt stor vekt på miljøhensyn.

Om det i framtiden skulle bli utbygging av mer vannkraft i Vefsna, ville det gi store ringvirkninger, spesielt i de fire kommunene som er med i prosjektet. Dette er kom-

muner som i likhet med mange andre kommuner sliter med dårlig økonomi.

Til slutt: Jeg mener det er bra at vi nå kan bygge mikrokraftverk og minikraftverk i vernede vassdrag, og at man tar mer hensyn til næringsvirksomhet, som f.eks. landbruk, i forbindelse med 100-metersbeltet.

Geir-Ketil Hansen (SV) [12:45:33]: Regjeringen understreker i Sem-erklæringen at hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging og at vi bør la de aller fleste vassdrag som står igjen, forbli urørte. Epoken med store vannkraftutbygginger er over, sier Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre, som et ekko av en historisk nyttårstale.

Daværende statsminister Jens Stoltenberg sa noen svært kloke ord i sin nyttårstale i 2001: Urørt natur får en stadig større verdi. Vi er kommet dit at tiden for nye store vannkraftutbygginger er over.

Allikevel åpner regjeringspartiene og Arbeiderpartiet i dag for en stor kraftutbygging, utbyggingen av Vefsna. Hva var løftene egentlig verdt? Vefsna er i dag det siste av de tre store vassdragene som ikke er utbygd. De andre er Tanavassdraget og Trysilvassdraget.

Det er et stort lokalt engasjement for å bevare det som kalles «den siste store elva». En samlet miljøbevegelse og natur- og friluftsansjoner har Vefsna øverst på lista over verneverdige vassdrag. Det er ikke uten grunn. I arbeidet med verneplanen har NVE og Direktoratet for naturforvaltning vurdert verneverdien for de ulike vassdragene. Vefsna får høyest score på samtlige fagfelt: geologisk mangfold, biologisk mangfold, landskapsbildet, friluftsliv, kulturmiljø, samiske interesser og landbruk. Verneverdien skulle være udiskutabel.

Det framstilles som om de aktuelle planene er moderate, skånsomme og miljøvennlige. Faktum er at Statkrafts utbyggingsplaner for Vefsna utgjør mer enn to Alta-kraftverk. Det er mer enn tre Saltfjellutbygginger, som tidligere statsminister Jens Stoltenberg stoppet i sin nyttårstale i 2001, og som gjorde at epoken for de store vannkraftutbygginger var over. Kloke ord i en nyttårstale!

Svært mye av Nordland er i dag lagt i rør og tunneler. 80 pst. er utbygd. Sammen med Hordaland har Nordland mest kraftutbygging i landet. Det er et stort overskudd på kraft. 16–17 TWh produseres. Selv om det er mye industri i Nordland, brukes det ca. 10 TWh, resten eksporteres. Det er ingen kraftmangel i Nordland.

Hvordan kan Statkraft få lov til å bygge ut i Vefsna når de i nabolaget har solgt et kraftverk til Finland fram til 2020? Industriargumentet holder ikke.

SV går inn for varig vern av Vefsna. Vi beklager sterkt at det ikke blir vedtatt i dag. Vi bruker de samme argumentene som Regjeringen bruker i sin egen Sem-erklæring. Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser tilsier at vi må verne flere vassdrag enn Venstre, Kristelig Folkeparti, Høyre og Arbeiderpartiet legger opp til. Utbyggingsplanen for Vefsna vil komme tilbake til Stortinget før sommeren. Ingen bør være i tvil om at SV på nytt vil foreslå vern av Vefsna.

Ingmar Ljones (KrF) [12:48:46]: I denne saka har komiteen fått ei mengd nyttig informasjon og mange råd og tilrådingar. Engasjementet for å kunna forvalta elvar og vassdrag på beste måte fortel om ei unik interesse for å kunna ta vare på og hegna om ressursar som er med på å halda oppe eit levande Noreg. Vi har samstundes opplevd sterke meiningsbrytningar om korleis elvar og vassdrag skal forvaltast på beste måte.

Etter ei grundig vurdering ber Stortinget Regjeringa starta saksførebuing med sikte på å verna tre nye vassdrag. Det gjeld Langvella i Sør-Trøndelag, Øysteseelva i Hordaland og Tovdalsvassdraget frå Herefossfjorden ned til sjøen i Aust-Agder.

Følgjande tre vassdrag eller delar av vassdrag blir ikkje tekne med i verneplanen. Det gjeld Storelva, Skjerdalen, i Sogn og Fjordane, slik at gardsbruket kan drivast vidare, det gjeld Litleåna nedanfor Eftestøl i Vest-Agder, og det gjeld Jordalselvi, som ligg i Hordaland, ei lita sideelv til Nærøydalselvi i Sogn og Fjordane. Fleirtalet viser til at Jordalselvi representerer ein ressurs som kan ha vesentleg betydning for vidare busetjing og utvikling i det vesle jordbrukssamfunnet i Jordalen.

Det er viktig å understreka at vern generelt ikkje er noka hindring for vanleg næringsaktivitet knytt til vassdraget og areala langs vassdraget, spesielt jordbruksaktivitet. Vernet skal altså ikkje stogga vanleg gardsdrift langs vassdraga. Dette kjem tydeleg fram m.a. i omtalen av Jørstadelva i Nord-Trøndelag, der komiteen viser til merknader i den generelle delen av innstillinga og dessutan understrekar at jordbruket ikkje må få redusert aktiviteten sin langs elva. Det heiter vidare at Snåsa er ei viktig jordbruksbygd med gode dyrkingsføresetnader langs elva som kan utviklast vidare.

Nausta har også fått spesiell omtale i innstillinga. Det er vist til «Flerbruksprosjektet for Nausta» og «Nausta – ei framtid for villaksen». Med dette vil komiteen understreka at det er rom for å utnytta ressursane i Nausta under den klare føresetnaden at eventuelle nye tiltak er innanfor dei rammene som omsynet til vernet krev.

Vefsna har med rette fått mykje merksemd. Ut frå dei verneverdiane som Vefsna har, har eg stor forståing for argumenta som blir brukte for at vassdraget burde vernast no. Fleirtalet tek utgangspunkt i at verneverdiane vil bli tekne vare på når Regjeringa har vurdert konsekvensutgreiinga frå «Muligheter Helgeland» og legg fram sak for Stortinget.

Som oppsummering vil eg seia at vernevedtaket i dag legg eit godt grunnlag for god utnytting av dei ressursane vassdraga representerer.

Torbjørn Andersen (FrP) [12:52:03]: Jeg må si at jeg er meget skuffet. Jeg er også svært kritisk til den store utvidelsen av vassdragsvernet som blir vedtatt i dag, mot Fremskrittspartiets stemmer, selvsagt.

Mange av de gode mulighetene som vi i utgangspunktet har i Norge til å utnytte fornybare ressurser som vannkraft til nødvendig energiproduksjon og til god distriktspolitikk, er nå i ferd med å vernes bort på en uheldig og helt unødvendig måte. Vi vet så inderlig godt at rikspoli-

tiske vedtak om vern ofte er til den største forargelse og møter motstand hos både grunneiere og lokalpolitikere i de områder av landet som rammes av stadig nye verneinngrep, og som ofte får uheldige konsekvenser lokalt.

Et utmerket eksempel på Stortingets ringeakt for lokale interesser og manglende respekt for lokaldemokratiets røst i vernespørsmål er vernet som nå skjer i Tovdalselva i Aust-Agder. Så godt som alle berørte kommuner – jeg tror samtlige store kommuner som Tovdalselva renner gjennom – var sterkt imot utvidet vern av dette vassdraget. Allikevel blåser stortingsflertallet fullstendig i lokaldemokratiets innvendinger og motstand mot det foreslåtte vassdragsvern i denne elven. Ikke nok med det: Stortingsflertallet demonstrerer sin enorme arroganse overfor lokale myndigheters syn så til de grader når det gjelder vernet i Tovdalselva, at de nå ikke engang nøyer seg med å verne kun innholdet i planen, men vil utvide vernet utover forslaget som ligger i planen, til også å gjelde den siste rest av vassdraget gjennom nabofylket Vest-Agder. Og jeg må si at dette er ganske utrolig – det er direkte frekt overfor berørte lokale interesser, og det representerer en spektakulær ringeakt for både lokaldemokrati og grunneiere og er dessuten en fullstendig misforstått distriktspolitikk som gir klart negative konsekvenser flere steder i landet.

I disse tider har vi også sett en nærmest eksplosiv interesse for å bygge mikro-, mini- og småkraftverk landet rundt. Potensialet for denne type miljøvennlige mini- og småkraftverk er meget stort, samtidig som enhver oppegående gjennomsnittsinnygger i dette landet vet at vi trenger mer kraftproduksjon.

Med den nye verneplanen som nå blir vedtatt, kan altså mange gode mini- og småkraftverksprosjekter skrinlegges for godt. Det er da vi må spørre oss selv: Er dette en ønskelig utvikling, sett i forhold til både det fremtidige behovet for økt energiforsyning og hensynet til det norske lokaldemokrati, til distriktspolitikk og til næringsgrunnlaget i Bygde-Norge. Det er lov å undres stort over dette. Bare på ett sted i Tovdalselva vil 6–7 prosjekter nå bli stoppet på grunn av dette vernet som Stortinget kommer til å vedta her i dag. Det er sterkt beklagelig.

Øyvind Halleraker (H) (fra salen): Jeg ber om ordet til en åpenbar misforståelse.

Presidenten: Øyvind Halleraker bad om ordet til en åpenbar misforståelse. Det er sjelden presidenten gir tillatelse til det i en treminuttersrunde, særlig når representanten står på talerlisten. Men representanten får ordet, begrenset til et halvt minutt.

Øyvind Halleraker (H) [12:55:28]: Det skal holde.

Det ble sagt av representanten Torbjørn Andersen nett opp at alle kommunene gikk imot vern. Det er ikke riktig. Tovdalselva renner i stor grad gjennom Birkenes kommune, den nedre delen, og Birkenes kommune har bedt om at elven vernes.

Presidenten: Det er notert, både hos Torbjørn Andersen og hos presidenten.

Gunnar Halvorsen (A) [12:56:04]: Jeg har tenkt å bruke min tilmålte tid til å kommentere Tovdalsvassdraget.

Det er slik at Tovdalsvassdraget har fulgt meg politisk gjennom mange år. Da jeg var ordfører i Åmli på 1980-tallet, kjempet jeg for full utbygging. Men så stoppet Stortinget alle drømmer om arbeidsplasser og skatteinntekter med Verneplan III i 1986, og elven overfor Rjukanfossen ble med i Årdalen naturreservat.

Nå foreslår Regjeringen å verne elven ned til Herrefossfjorden. Jeg finner det ulogisk å sette grensen ved Herrefoss. Det er jo opp til Herrefoss laksen går, og jeg støtter derfor flertallet som etter en høringsrunde vil verne helse vassdraget. Etter min vurdering er flertallet i landsdelen innforstått med og aksepterer at Tovdalselva blir vernet fra hei til hav.

Det som for kommunen og grunneierne er problematisk, er de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag. I dag praktiseres retningslinjene forskjellig fra fylke til fylke. Det at de sikres et 100-metersbelte ut fra elven som vernes, må, dersom det praktiseres med fornuft, kunne aksepteres. Det som skapte stor frustrasjon, er at også sidebekkene og nedbørsfeltet er tolket inn i verningen.

Jeg hadde personlig vært mye mer trygg dersom Stortingets romertallsvedtak hadde presisert det som flertallet i komiteen uttaler. Jeg velger allikevel å tro at departementet og fylkesmannen legger flertallets merknader til grunn. Hovedessensen i flertallets merknader til rikspolitiske retningslinjer, som også blir Stortingets merknad, er ganske fyldig og klar på at det er kommunen som gjennom plan- og bygningsloven skal forvalte arealene:

«Flertallet vil fremheve og presisere at det er kommunene som skal utarbeide planer for forvaltningen langs vassdragene».

Videre sier flertallet at det er «opptatt av å legge til rette for lokal næringsutvikling, og i utmarksområder særlig basert på egne naturressurser», og «at det bør vises stor respekt for det lokale selvstyre og lokal arealforvaltning ved anvendelse av RPRVV», rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag. Flertallet henstiller til Regjeringen å foreta en gjennomgang av retningslinjene med sikte på en klarere presisering. Dersom Stortingets vilje følges opp, har jeg tro på at det er mulig i og rundt vernede vassdrag å drive næringsvirksomhet og bygge småkraftverk.

Kjetil Bjørklund (SV) [12:59:08]: Det var en stille sommermorgen langs elva like ved der jeg vokste opp, en slik morgen da alt er bekymringsløst. Det er bare lyden av elva og de regnvåte steinene, og den vesle fiskestanga og den vesle spinneren betydde alt for en gutt på ti år. Det skjedde fort, og jeg husker fremdeles det øyeblikket da det ligger en ørret, helt blank, i elvesteinene. Jeg hadde aldri sett en slik fisk før, jeg hadde aldri trodd at det var mulig å få slik en fisk. Det var et øyeblikk som jeg alltid kommer til å huske, og som jeg unner alle mennesker å få oppleve. Der startet mitt politiske engasjement. Jeg visste det ikke da, men jeg skjønnte det senere. Jeg er veldig glad for at den elva, Etna, ble vernet i Verneplan IV.

Noen av mine gode venner sitter på galleriet i dag. De har jobbet utrettelig for vern av elver hele livet, og opptil flere av dem har levd i mange år. Uten Per, uten Erik, uten Inger og uten Jon, Kjell og Jan Olav hadde norsk natur sett annerledes ut. Mye mer ville ha vært ødelagt for all tid. Elvene våre er uerstattelige. En vassdragsingeniør kan nok konstruere en dam, en tunnel eller en terskel, men han kan aldri konstruere et vassdrag. Det kan aldri konstrueres av en vassdragsingeniør, for elvene og vassdragene våre er for mangfoldige. Det er en av hovedgrunnene til at vi lever her i dette landet, at vi er så preget av denne naturen, at vi er så fascinert av naturen, og at noen vil komme hit og la seg fascinere.

Dette er en stor dag for de over 50 unike vassdragene som i dag kommer til å bli vernet, og som skal få lov til å leve fritt til evig tid. Men det er noen som ikke helt forstår verdien av urørt natur, som fremdeles tror at det å bygge ut elver er en god idé. Det er ikke noen god idé. Det er en dårlig idé. Det er som å fyre i peisen med stavkirkeportaler. I neste omgang kommer vi til å få vernet Vefsna, for Vefsna vil aldri bli bygd ut – det finnes ikke gode nok argumenter for å ødelegge de fossene, de strykene, de fiskeplassene og de kulpene. Jeg er derfor glad for at Nausta, Bjerkreim, Tovdalsvassdraget i dag blir vernet. Neste gang kommer Vefsna til å bli med, sammen med alle de andre 70 elvene og enda flere elver som fortjener å få ligge urørte for all ettertid.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Øyvind Halleraker (H) [13:02:40]: Det er et ordtak som sier at når utgangspunktet er som galest, blir resultatet originalest.

I dag har vi her vært vitne til en selsom forestilling. Det er med stor undring jeg registrerer at det blir sitert fra private brev fra Stortingets talerstol. Det gjelder en grunneiers frustrasjon over at et spesielt vassdrag, Åbødalen i Rogaland, er foreslått tatt inn i verneplanen av Regjeringen, noe som har hatt bred støtte blant de politiske partiene på Stortinget hele vegen i prosessen. Grunneierens frustrasjon er i og for seg reell nok, men når den blir lagt fram her med feilaktige forutsetninger, blir det svært galt. Det er forutsetninger og frustrasjon som er skapt av representanter i denne sal, dessverre. Det illustrerer at man bør være ytterst forsiktig med sitater – særlig fra privatpersoner – i innlegg i denne salen. Det går da også fram av Stortingets forretningsorden § 40.

Representantens Klungland var før avgivelse meget klar i sitt syn på Saudavassdragene. Disse ønsket Arbeiderpartiet ikke å verne. Det har han også prediket her i dag. Men i en liten periode, for tre dager siden, støttet de altså Regjeringen på dette i innstillingen. Nå har man nærmest gitt til kjenne at dette er noe man er blitt presset til. Det syns jeg ikke bør stå uimotsagt, for det har aldri skjedd. Regjeringspartiene har aldri lagt noe press på Arbeiderpartiet i denne sak. Det var ikke nødvendig. Snarere tvert imot bad han om å bli stilt fritt, og det ble han.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [13:05:07]: Eg har lyst til å streka under to forhold. Det eine gjeld hundremetersbeltet, og det andre er kor viktig det er med gode lokale prosessar.

Senterpartiet er svært fornøgd med at det er eit breitt fleirtal som står bak klåre formuleringar om ein praksis som føreset samspel med lokale myndigheiter når det gjeld praktiseringa av hundremetersbeltet. Det er for det fyrste viktig å vera klår over at det her frå før av er haldningar og erfaringar som tilseier at statsråden på dette punktet må vera særdeles nøye med oppfølginga overfor fylkesmennene sitt embetsverk.

For det andre er det streka under frå fleire at det er viktig med gode lokale prosessar. Vi synest at handteringa av Bjerkreimsvassdraget er eit godt eksempel på ein god lokal prosess. Bjerkreim viste sjølv tidleg den fornuftige bruken som dei ynskjer av vassdraget sitt. Dei gjorde altså sjølve vedtak om trettimetersgrensa. Dei har bevisst lagt til rette for friluftsiinteresser og reiseliv, og har òg balansert det med å be om små kraftverk. Og dei har vorte høyrde.

Nausta er eit eksempel på eit lokalsamfunn som ikkje har vorte høyrte. Dei la til rette for eit fleirbruksprosjekt. Dei hadde grunn til å tru heilt fram til avgjeving at i alle fall Senterpartiet, Framstegspartiet og Arbeidarpartiet kom til å støtta dei, slik at dei kunne få halda fram med prosjektet sitt. Arbeidarpartiet hoppa av i siste svingen.

Så for det tredje, Åbødalen: Der har det ikkje vore ein god lokal prosess. Det har ikkje vore noko krav lokalt om vern, og dei har heller ikkje hatt anledning til å seia noko frå eller til om det. Det er heilt klart at øvredelen har verneinteresse. Det kom fram ved Sauda-utbygginga, så der blir det inga utbygging. Men det er altså nokre grunneigarar der som har engasjert seg. Dei ynskjer å låna vatnet lenger nede, bruka det til kraft, og så igjen la det gå ut i elva. Dei har ikkje hatt anledning til å bli høyrde.

Eg ber statsråden vera oppmerksom på den søknaden når det no er opna for mindre utbygging òg i verna vassdrag. Senterpartiet meiner at Åbødalsvassdraget burde vore underlagt vanleg behandling når det gjeld vern. Arbeidarpartiet har flagga det veldig høgt. Dei har meint at lokale myndigheiter, grunneigarar, organisasjonar og ulike interesser skal høyrast. Det einaste logiske av Arbeidarpartiet er då å stemma for forslag nr. 25 for å visa det.

Björg Tørresdal (KrF) [13:08:29]: Det er gledelig at stortingsflertallet i dag går inn for å sikre vern av Bjerkreimsvassdraget, som er det eneste gjenværende større vassdraget i Rogaland. De fleste andre vernede vassdrag i fylket er små og uten kraftpotensial, bl.a. på Jæren. Det er altså et av de aller mest verneverdige vassdragene som nå var til vurdering i verneplanen. Rogaland har få og små vernede vassdrag. Det er særs viktig å verne vassdrag der utbygging vil gi store negative konsekvenser, som er tilfellet med Bjerkreimsvassdraget. Innen nedbørsfeltet er noen av de siste områdene med villmark og inngrepsfri natur i Rogaland; de har vi ikke råd til å miste.

Elven er en av landets mest verdifulle lakseelver. Bjerkreimsvassdraget er det største gjenværende i Roga-

land som er noenlunde upåvirket av kraftutbygging. Ingen faginstans er i tvil om verneverdien av den juvelen i rogalandsnaturen. Det handler om å sikre dette vassdraget med sitt rike dyre- og planteliv, et mangfold av landskapstyper, verdifulle kulturmiljøer og laksefiske. Bjerkreimsvassdraget er unikt. I vernesammenheng får området status som meget verneverdig når det gjelder alle vernekriterier: geologisk mangfold, biologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturmiljø.

I Rogaland er godt over 70 pst. av fylkets vannkraftpotensial utbygd, fattige 8 pst. er vernet. Vi har bygd ut nok og vernet for lite.

Regjeringen foreslo, og det blir det i dag flertall for, at det for Bjerkreimsvassdraget spesielt blir tillatt med konsesjonsbehandling av små kraftverk opp til 3 MW.

Det er viktig at verneverdiene i Bjerkreimsvassdraget ikke skal vurderes annerledes enn andre vernede vassdrag. Beslutningen om en grense på 3 MW i Bjerkreimsvassdraget er altså ikke et signal til konsesjonsgivende myndighet om at de ved konsesjonssøknader skal vurdere verneverdiene i Bjerkreimsvassdraget lavere eller mer lemfeldig i saksbehandlingen enn når det gjelder andre viktige vernede vassdrag.

Det vedtaket som Stortinget nå fatter når det gjelder Bjerkreim, gjør det ikke aktuelt at andre vernede vassdrag får en høyere grense enn 1 MW. Derfor er, og blir, grensen i Bjerkreimsvassdraget et rent unntak, slik Regjeringen har presisert.

Grensen på 3 MW kan ikke, og skal ikke, oppfattes som fritt fram for å bygge ut kraftverk opp til 3 MW. Tvert imot tilsier de svært høye verneverdiene i Bjerkreimsvassdraget at det skal mye til for å gi konsesjon for en kraftutbygging i vassdraget, uansett grense, siden disse høye verneverdiene så lett kan svekkes ved kraftutbygging. Derfor er dagens vedtak ikke en fullmakt til kraftutbygging opp til 3 MW. Gjennom konsesjonsbehandlingen skal vernekriteriene legges til grunn, og konsesjon kan kun gis der det er mulig å utnytte vassdraget uten å skade verneverdiene. Ja, en forutsetning for å gi konsesjon vil være at verneverdiene ikke svekkes.

Tor-Arne Strøm (A) [13:11:48]: Etter å ha hatt ordet tidligere i dag, skal jeg prøve å fatte meg i korthet.

Jeg er glad for at det er en merknad i innstillingen om Urdvollelva i Bindal kommune i Nordland – når man har valgt å legge den inn i verneplanen – om at vernet ikke skal være til hinder for drift av det planlagte kalksteinbruddet. I en sånn liten kommune er det viktig at man har næringsutvikling, og det ble også veldig godt mottatt at man hadde fått inn denne merknaden. Hvis man får utviklet det prosjektet, betyr det ca. 30 arbeidsplasser.

Men så må jeg avlegge SV en liten visitt. Jeg må si at det er ganske forunderlig å høre både representantene Geir-Ketil Hansen og Hallgeir H. Langeland gå løs på å fortelle og belære Stortinget om at Vefsna er et stort vassdrag. Det er det! Men samtidig er det en stor vasskraftutbygging. Her skal en jo når den tid kommer, se på problemstillingene en får lagt på bordet. Når man slår det fast fra Stortingets talerstol, bør man kanskje følge litt mer

med i timen. Ja, de store utbyggerne får bygge ut kraften til 1,5 TWh, men dermed er det ikke sagt at det blir store miljøinngrep i naturen. Så en bør se litt på dette.

Og så vil jeg samtidig spørre: Hvis man ikke hadde hatt den utbyggingen man har hatt av kraft i fylket vårt, i Nordland, hvordan hadde det da sett ut med hensyn til industri og industriutvikling? Det hadde nesten vært svart. Det som er situasjonen, som vi snart må begynne å ta inn over oss, er at det er mangel på kraft i dette landet.

Steinar Bastesen (Kp) [13:13:30]: Kystpartiet har tidligere gått inn for at Naustdal kommune og Sunnfjord Energi skal få utvikle elva Nausta i Sunnfjord. Flerbruksprosjektet for Nausta er interessant, fordi det representerer en interessant kombinasjon av bruk og vern av vassdraget. Flerbruksplanen er spesiell i og med at det er en omvendt planprosess, der miljøverdiene skal komme først. Jeg er også kjent med tiltaket «Nausta – en fremtid for villaksen», som er et forskningsprosjekt for å utvikle laksestammen i Nausta.

Jeg gikk derfor inn for at Nausta skulle stå utenfor verneplanen, for å fortsette dette arbeidet. Nå har Regjeringen pluss Arbeiderpartiet vernet Nausta, og slik har Regjeringen og Arbeiderpartiet ødelagt muligheten for et spennende og interessant forskningsprosjekt. Flertallet har overkjørt et flertall i kommunen. Flertallet på Stortinget har sagt at uansett hva slags forskning man har for å redusere ødeleggelser og lage nye og miljøvennlige løsninger, er det ikke rom for å la slike løsninger bli gjennomført i praksis.

Kystpartiet mener at man i Vefsna har store muligheter for å bygge småkraftverk. På den måten får man både vern og miljøvennlige kraftverk. I gamle dager hadde vi kvernkallene rundt om i vassdragene. Ingen vil si at de var miljøødeleggende, tvert imot blir de nå oppfattet som om de er verneverdige kulturminner.

Det er videre framhevet at utbygging av småkraftverk kan medføre en storstilt kraftutbygging. Vi i Kystpartiet ser det som en utfordring at elveeierne kan få styre denne utviklingen, og at det blir lagt til rette for at de kan delta økonomisk i planprosessen. I dag er det en fare for at store kraftselskaper får hånd om disse enorme ressursene, fordi elveeierne mangler kapital til å utnytte ressursene. Vi er interessert i at det må lages ordninger slik at elveeierne på en fornuftig måte får stilt kapital til disposisjon slik at de selv kan ha kontroll over utbyggingene.

Kystpartiet er enig med Senterpartiet i en sak når det gjelder supplering av Verneplan for vassdrag. Det er behov for en pause når det gjelder verving av vassdrag.

Det er viktig å påpeke at i Norge tilhører 1/3 av landarealene nedbørsfelt til vernede vassdrag. Derfor vil en stadig verving få stadig større konsekvenser for bygdefolk og for kommunene. Kommunene er i en skvis når det gjelder vassdrag. På den ene siden vil Regjeringen at kommunene og fylkeskommunene skal miste kraften som er utbygd, og på den andre siden vil Regjeringen og Stortinget gå stadig lenger i å verne vassdrag.

Vi på Stortinget kan ikke presse kommunene hardere i denne skvisen. Kommunene taper, og industrien har alle-

rede gitt opp. Hydro flykter til utlandet med sin aluminiumsproduksjon, industristeder som Årdal og Høyanger er i fare, og Mo i Rana kan miste sin kraft.

De siste ti årene har vært et eventyr for miljøvernerne, men man kan ikke leve på luft og vakre fjell alene. Folk må ha arbeid, ellers flytter de.

Senterpartiet vil ha en vernepause, det vil vi også ha. Vi vil også ha en vurdering av om ikke vernearbeidet allerede har gått for langt.

For øvrig er Kystpartiet imot at landet selges bit for bit.

Presidenten: Geir-Ketil Hansen er foreløpig den siste inntegnede taler.

Geir-Ketil Hansen (SV) [13:16:47]: Det var ikke på grunn av den siste setningen jeg tok ordet, men det var til Tor-Arne Strøm, som ikke forstår hvorfor SV går inn for å verne Vefsna.

Jeg vil si veldig kort: 80 pst. av vannkraftressursene i Nordland er bygd ut. For å sette det på spissen: I bunnen av nesten hver eneste fjord i Nordland ligger det et kraftverk. Vi har et stort kraftoverskudd i Nordland, og nær halvparten av kraften som produseres i Nordland, eksporteres. Tiden for de store vannkraftutbyggingene er over, og vi har så absolutt råd til å verne Vefsna, som i forhold til NVE og Direktoratet for naturforvaltning har innfridd alle kriterier for verne kvaliteter. Derfor går SV inn for å verne Vefsna!

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

(Votering, se side 1654)

S a k n r . 3

Innstilling frå energi- og miljøkomiteen om statleg garanti knytt til deponi for lågradioaktivt avfall (Innst. S. nr. 112 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 17 (2004-2005), kapittel 3)

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Bror Yngve Rahm (KrF) [13:19:15] (komiteens leder og ordfører for saken): Jeg skal ikke bruke veldig mye tid på mitt innlegg. Dette er en innstilling som er relativt kort, og som også samler et bredt flertall bak seg.

Denne saken har utgangspunkt i St.prp. nr. 17 for 2004-2005, framlagt av Regjeringen, og det er kapittel 3, om LRA, eller lagring av såkalt lavradioaktivt avfall, som debatten gjelder.

I proposisjonen tar Regjeringen utgangspunkt i at Norge har et behov for å gjøre noe med våre avfallsproblemer knyttet opp til denne type avfall. Vi har ulike plasseringer av dette, litt tilfeldig kanskje, langs kysten, og vi har et stort behov for å få etablert et faglig godt deponeringssted som kan ivareta alle de sikkerhetsmessige hensyn som er nødvendige i forbindelse med radioaktivt avfall.

Med bakgrunn i at ulike regjeringer og ulike miljøvernministre har engasjert seg veldig sterkt i forhold til Sellafield, som etter hvert ble kronet med seier, er det klart at vi også har et selvstendig nasjonalt ansvar for å håndtere dette på vår egen hjemmebane. Det er det Regjeringen har tatt konsekvensen av i St.prp. nr. 17.

Det som ligger i proposisjonen, er at Regjeringen ber om en statsgaranti på inntil 5 mill. kr i forbindelse med et deponeringsanlegg i Sokndal kommune. Det er i korttekst det Regjeringen ber Stortinget om.

Etter at proposisjonen ble lagt fram – og jeg presiserer det, *etter* at Regjeringen la fram sin proposisjon – har det altså kommet en del innsigelser og uklarheter i forhold til viljen i Sokndal til å ta imot dette spesielle anlegget, mens vi samtidig er orientert om, også i tråd med det som ligger i proposisjonen, at det er et arbeid på gang i Gulen i Sogn og Fjordane.

Det har vist seg at det har vært litt uklarhet særlig om hvor Sokndal ville stå. Det har vært en del kommunikasjon pr. brev og pr. telefon, og det er avholdt ekstra formannskapsmøte og kommunestyremøte i Sokndal i etterkant av proposisjonens framleggelse, hvor det kommer relativt tydelig fram at man er skeptisk, og at det med stor sannsynlighet er motstand i Sokndal mot dette anlegget nå. Men samtidig har Sokndal kommune vært ryddig og sagt at hvis Stortinget opprettholder en lokalisering til Sokndal, tar de selvsagt ansvar for de vedtak som de tidligere har gjort.

Det som er flertallets innstilling i denne saken, er at Regjeringen får fullmakt til å stille en statsgaranti på 5 mill. kr, og at Regjeringen selv vurderer lokalisering av dette. Det er i sum det som ligger inne i forslaget fra flertallet. Jeg vil anbefale det, og mener dette er en riktig måte å håndtere denne saken på ut fra de uklarheter som er framkommet, og som komiteen følte behov for å utdype litt nærmere.

Øyvind Halleraker (H) [13:22:25]: Jeg synes det er prisverdig at Regjeringen nå forsøker å få til en ordning for den permanente lagringen av LRA, som jo har vært lagret ved forskjellige midlertidige baser langs kysten vår i så stort omfang som 200 tonn – og det vil nok øke på. Vi vet at det blir dannet avleiringer i rør og installasjoner, og etter hvert som flere installasjoner fra sokkelen blir demolert, vil det også bli et problem med permanent lagring av dette materialet.

Jeg tror det var riktig å trekke saken før jul. Det var skapt ganske mye usikkerhet, ikke minst fra Sokndal kommune selv, i forhold til den garantien som var rettet spesielt mot deponiet der. Som saksordføreren var inne på, kan man jo i ettertid nærmest få inntrykk av at depo-

niet er uønsket i Sokndal, både gjennom formannskapsvedtak og kommunestyrevedtak. Det har nok sammenheng med at saken for vertskommunens del har endret seg ganske mye fra den ble lansert første gang i 1988. I mellomtiden har jo Gulen-alternativet også dukket opp, et deponialternativ som ligger ved havet, med nærhet til sokkelen, hvor ikke mellomdeponier er nødvendig og heller ikke transport på offentlig veg. Imidlertid er også tidsaspektet viktig, selvsagt, man ønsker å få gjort dette så snart som mulig. Etter min vurdering burde det ikke være så veldig stor forskjell i tid på disse to alternativene, i og med at Sokndal-alternativet innebærer et fjellanlegg som det tar et knapt år å bygge. Dessuten er det vel heller ikke søkt om utslipp for den prosesseringen som skal skje på mellomlagringsstedene i Florø, på Stord og Sotra. Når det gjelder Gulen, ligger det nå en konsekvensutredning til behandling i Strålevernet. Begge deler er vel beregnet å ta et års tid. Jeg tror for egen del at det er naturlig å kanskje ha et deponi nærmest mulig opphavssted, altså sokkelen, slik at man slipper prosessering på basene og deretter transport på landevei i 50 mil, og at man heller kan legge det ned i et fjelldeponi som ligger under havets overflate.

Statoil har jo også som største aktør her skrevet kontrakt med Gulen kommune. Men jeg syns saken nå har fått en god vending. Vi gir en nøytral fullmakt til Regjeringen, og Regjeringen vurderer hele komplekset og kartlegger de usikkerhetene som har vært nevnt. Jeg er sikker på at vi da skal få en fremtidsrettet og god løsning, som også har nødvendig lokal støtte.

Hallgeir H. Langeland (SV) [13:25:46]: Veldig kort: SV har eit alternativt forslag, og eg tek opp forslaget som går på at ein skal ha saka tilbake før endeleg vedtak i Stortinget.

Me var veldig overraska då saka plutselig dukka opp frå det store inkje og ein skulle fram til vedtak om eit deponi på Sokndal utan at ein hadde fått ei vurdering av alternativa. Det er no tydelege signal i innstillinga, og frå Halleraker her sist, om kva retning dette skal gå i. Men me vel likevel frå SV si side å seia at Stortinget bør gjera det endelege vedtaket, ikkje Regjeringa ved fullmakt.

Presidenten: Da har representanten Hallgeir H. Langeland tatt opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Thorhild Widvey [13:26:43]: Denne saken dreier seg jo om en statlig garanti til dette deponiet for LRA, som det er påkrevd at vi får på plass. Når Regjeringen fremmer dette forslaget, er det jo ikke sånn at vi fremmer dette uten at man har gjort de nødvendige vurderingene i forhold til lokaliseringvalg. Det har Regjeringen gjort. Vi foreslo da i forbindelse med St.prp. nr. 17 at bare ett anlegg skulle få en statlig garanti, og vi foreslo også at det var Sokndal som skulle få det. Jeg ser at komiteen er enig med Regjeringen i at det skal stilles en statlig garanti, men at Regjeringen får fullmakt til å foreta lokaliseringen av et slikt anlegg. Dette er basert på, som ulike talere her har vært inne på, at det har oppstått en viss usikkerhet, ikke minst initiert fra Sokndal kommune selv, når det gjel-

der villigheten til å opprettholde dette Sokndal-alternativet. Når det er sagt, har jeg forstått det slik at Sokndal kommunestyre mener at de, dersom man skulle starte fra nytt igjen på et fritt grunnlag, ville stilt seg tvilende til om man da ville gå inn for det – de sa de ville gå imot en slik type deponi – men at man ikke nødvendigvis ville bestemt seg for å oppheve det vedtaket som allerede er gjort.

Oppsummeringsvis føler jeg et sterkt behov for å si i dag at forskjellen når det gjelder et mulig tidspunkt for ferdigstilling av de to deponiene, er ca. et halvt års tid – Sokndal i årsskiftet 2005–2006, og Gulen vil det, slik som det ligger i dag, være mulig å få til sommeren 2006. Så er det ingenting å legge skjul på at for hver dag som går uten at Sokndal får en sånn type statsgaranti, vil differansen mellom disse to alternativene bli mindre.

Det jeg kan tilføye, er at departementet selvfølgelig nå vil gå igjennom disse ulike alternativene på nytt, gå grundig gjennom det materialet som foreligger, og så vil vi fatte en beslutning om hvor dette deponiet skal være.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 1659)

S a k n r . 4

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Torbjørn Andersen, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om å begrense fylkeskommunens/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealsaker, samt gjennomgang av klagegangen av politiske vedtak (Innst. S. nr. 106 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:90 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter for hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Knut Werner Hansen (A) [13:30:57] (ordfører for saken): Fra representantene Sandberg, Andersen, Knudsen, Vaksdal og Korsberg er det fremmet et Dokument nr. 8-forslag som er behandlet i energi- og miljøkomiteen. Komiteen har delt seg i to, hvorav representantene fra Fremskrittspartiet utgjør komiteens mindretall. Jeg skal redegjøre kort for komiteens merknader samt flertallets merknader og tilrådning. Jeg regner med at mindretallet selv vil redegjøre for sitt syn.

Komiteen viser til at fylkeskommunen og statlige planmyndigheter, herunder fylkesmannen, samt nabokommunene kan reise innsigelse til kommunale planvedtak. Målet med innsigelsesordningen er å sikre at overordnede

interesser blir ivaretatt i den kommunale arealplanleggingen.

Komiteen har registrert at det i mange tilfeller er et til dels høyt konfliktnivå mellom fylkesmannen og kommunene i saker der fylkesmannen har innsigelse. Det er verdt å merke seg at Kommunenes Sentralforbunds sentralstyre har vedtatt at dagens fylkesmannsembete må fratas anledningen til å overprøve lokal skjønnsutøvelse, og at kommunene må tillegges mer beslutningsmyndighet på bekostning av fylkesmannen.

Komiteen viser til at Planlovutvalget i NOU 2003:14 leverte en omfattende innstilling med forslag til endringer i plan- og bygningsloven. En helhetlig oppfølging av det arbeidet vil etter komiteens mening kunne bidra til bedre lokal styring og økt lokalt selvstyre. I en slik sammenheng mener komiteen at det kan være aktuelt å foreta en grundigere gjennomgang av innsigelsesinstrumentet. Komiteen viser her til at Planlovutvalget nevner muligheten for å etablere mer uavhengige og domstollignende klageinstanser – uten at utvalget selv gikk grundig inn i det. Komiteen har merket seg at Miljøverndepartementet vil vurdere dette spørsmålet nærmere i forbindelse med den videre oppfølgingen av Planlovutvalgets forslag.

Komiteen viser bl.a. til at Ot.prp. nr. 113 for 2001-2002, jf. Innst. O. nr. 67 for 2002-2003, om tidsfrist for å fremme innsigelse. Komiteen ber Regjeringen om at man i den videre oppfølging av Planlovutvalget vurderer innføring av tidsfrister for å motvirke lang saksbehandling.

Komiteen viser også til at det pågår en debatt om mellomnivået i norsk forvaltning, herunder Distriktskommissjonens forslag. En oppfølging av disse forslagene innebærer også en debatt om fylkesmannsembetet og hvilke oppgaver det eventuelt skal ha i framtiden.

Så deler komiteen seg. Komiteens flertall støtter ikke forslag om å fjerne innsigelsesretten, slik det er fremmet i dette Dokument nr. 8-forslaget. En avvikling av innsigelsesretten på bakgrunn av et Dokument nr. 8-forslag i Stortinget vil etter flertallets mening være en relativt dramatisk endring på et tynt grunnlag.

Komiteens flertall understreker til slutt at

«organer med innsigelsesadgang forutsettes å vise stor varsomhet med å overprøve kommunestyrets politiske skjønn i lokale forhold»,

slik det heter i Miljøverndepartementets rundskriv 5/95. I samme rundskriv uttales også:

«I og med at innsigelsesinstituttet er fylkeskommunenes og statlige organers virkemiddel for oppfølging av nasjonal og regional politikk, bør det så langt som mulig bare være viktige konfliktsaker som kommer til avgjørelse sentralt.»

De siste to poengene er særdeles viktige. Kort sagt: Det handler om å bruke sin rett med fornuft og å konsentrere seg om de sakene som er viktige.

Til slutt: Blant annet med basis i de kriteriene som er nevnt foran fra rundskriv 5/95, er det ingen tvil om at innsigelsesretten misbrukes. Det er heller ingen tvil om at innsigelsesretten for en del er blitt en omkamparena. Det er dårlig demokrati. Det er også dårlig demokrati at dette medfører uklarhet og usikkerhet.

Siri A. Meling (H) [13:35:33]: Spørsmålet om innsigelsesrett er et viktig spørsmål og et spørsmål som opptar mange.

Denne retten er nasjonale myndigheters mulighet for å sikre at overordnede interesser blir ivaretatt i den kommunale planleggingen. I tillegg har regionale myndigheter også mulighet til å gjøre bruk av innsigelse.

Dessverre er det slik at konfliktnivået mellom særlig fylkesmannsembetet og kommuner i noen tilfeller er høyt og har bl.a. dannet bakteppe for at Kommunenes Sentralforbunds sentralstyre i mars i fjor gjorde et vedtak om å arbeide for at dagens fylkesmannsembete må fratas anledningen til å overprøve lokalpolitisk skjønnsutøvelse. Mange lokalpolitikere er av den oppfatning at et demokratisk lokalpolitisk vedtak ikke bør overprøves av et byråkrati.

Nå er det slik at i Miljøverndepartementets rundskriv 5/95 understrekes at

«organer med innsigelsesadgang forutsettes å vise stor varsomhet med å overprøve kommunestyrets politiske skjønn i lokale forhold».

Videre er det også understreket at innsigelsesretten kun skal benyttes ved viktige nasjonal forhold.

Dessverre har eksempler vist at innsigelsesrett er benyttet i flere saker som et enstemmig – eller tilnærmet enstemmig – kommunestyre stiller seg bak. Jeg har stor forståelse for den frustrasjon man opplever fra lokalpolitisk hold når innsigelsesretten blir benyttet og deres skjønn overprøvd. Ofte er lokalpolitikernes vedtak et resultat basert på lange prosesser med bred kunnskap om og forankring i det lokalsamfunnet vedtaket berører.

Jeg er derfor glad for at Miljøverndepartementet vil vurdere spørsmålet om innsigelsesrett nærmere i forbindelse med den videre oppfølgingen av Planlovutvalgets forslag. Videre vil jeg også understreke ønsket fra en samlet komite som ber Regjeringen vurdere innføring av tidsfrister for å motvirke lang saksbehandling, som også oppfattes som en ulempe fra kommunenes ståsted.

For øvrig er det positivt at det allerede er innført tidsfrister for berørte myndigheters adgang til å fremme innsigelser.

Øyvind Vaksdal (FrP) [13:38:08]: Også i denne saken ser vi at respekten for lokaldemokratiet er så godt som ikke-eksisterende i denne salen. Igjen får vi bevist at de flotte festtalene om lokaldemokratiet ikke er verdt noe som helst når det kommer til stykket.

Det er kommunene som har ansvaret for at vedtak i kommuneplanen er i tråd med nasjonale retningslinjer og etter lovens bestemmelser, og det er kommunene som har ansvaret for at vedtak treffes på en faglig og formelt riktig måte. For å sikre at de statlige føringene for plan- og arealsaker fortsatt blir overholdt, og for å sikre at andre kommuners og regionale myndigheters interesser blir overholdt, er det dog også innført en innsigelsesrett.

Dersom berørte statlige fagmyndigheter, fylkeskommunen eller nabokommuner har avgitt innsigelser til en kommuneplans arealdel, kan ikke kommunen etter loven § 20-5 femte ledd fatte vedtak uten at det har blitt enighet

(Vaksdal)

mellom kommunen og den som retter innsigelse. Dersom det ikke oppstår enighet, og heller ikke etter megling, går saken til Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse.

Det er ikke eksplisitt delegert til fylkesmannen å holde kontroll med kommunene, utover eventuelt å behandle lovlighetsklager i etterkant av kommunale vedtak.

Anledningen til å fremme innsigelser var ikke ment å være en innordning som de ulike organene i tide og utide kunne bruke for å demonstrere at de hadde en annen skjønnsoppfatning enn den enkelte kommune. Det var derimot en ordning som strengt tatt bare skulle være en konfliktløsningsmodell for de ytterst få tilfeller der kommunen ikke klarte å behandle plansaker i tråd med nasjonale retningslinjer. Likevel ser vi at kommunene til stadighet opplever fylkesmennes detaljrike innsigelser som problematisk, spesielt fordi de i praksis fungerer som et veto. Erfaringene tilsier også at fylkesmennes slett ikke er avholdne med å benytte seg av innsigelsesinstituttet.

Det er Planlovutvalgets uttalte holdning at de kommunale planprosessene skal være demokratiske og styres av folkevalgte organ. Men med stadige innsigelser fra fylkesmennes er det umulig å oppnå denne målsettingen.

Plan- og bygningslovens bestemmelser om innsigelsesrett er utvilsomt myndighetsbegrensende for det kommunale selvstyret. Sentrale myndigheter har forsøkt å ta hensyn til det ved å oppfordre organer med innsigelsesadgang til å vise stor aktsomhet med å fremme innsigelse og dermed i realiteten overprøve kommunale vedtak. Dette viser også komiteens flertall til, men det er jo nettopp fordi denne aktsomheten åpenbart ikke utvises, at vi mener at Stortinget nå må ta affære.

Vi ser at de øvrige medlemmer i komiteen har registrert at i mange tilfeller er det et til dels høyt konfliktnivå mellom fylkesmannen og kommunene i saker der fylkesmannen har innsigelse. Vi ser også at de øvrige medlemmene i komiteen allerede er kjent med de varsomhetsprinsipper som Miljøverndepartementet i ti år har anbefalt innsigelsesorganene å legge til grunn, uten at det har hatt de ønskede resultater.

Erfaringene fra Kommune-Norge er tvert imot at særlig fylkesmennes, i utpreget grad, fremmer innsigelser langt utover det som kan forsvares med bakgrunn i Miljøverndepartementets rundskriv. Det kommer stadig rapporter om at fylkesmennes i stadig mer omfattende grad overprøver det kommunale skjønnet, selv om kommunenes fortløpning er i samsvar med gjeldende nasjonale retningslinjer og er fundamentert på lokalpolitisk skjønnsanvendelse. Det er dermed slik at representanter hos fylkesmennes opptrer som politiske aktører i slike saker.

Vi har liten grunn til å tro at Miljøverndepartementet nå plutselig klarer å sikre at fylkesmennes skal følge opp de intensjonene man i ti år har lagt til grunn. Vi mener Stortinget denne gangen må vise handlekraft og gi klar beskjed om at dagens praksis ikke er akseptabel.

Stortinget burde lytte til uttalelsene fra Kommunenes Sentralforbund. Sentralstyret i KS vedtok den 25. mars

2004 *enstemmig* at dagens fylkesmannsembete må fratas anledningen til å overprøve lokalpolitisk skjønnsutøvelse, og at kommunene må tillegges mer beslutningsmyndighet på bekostning av fylkesmannen. Det er et tydelig signal på at de ikke tror at nye rundskriv, eller påminnelser om eksisterende rundskriv, vil gi tilfredsstillende resultater.

Fremskrittspartiet er opptatt av å utvikle det kommunale selvstyret. Kommunene må derfor slippe at lokale, demokratiske vedtak til stadighet overprøves av fylkesmannen. Samtidig må det selvsagt ikke være slik at hver og en kommune skal kunne pulverisere norsk lov ved å vise til det lokale skjønnet. Kommunene må ha en utbredt anledning til å bruke skjønnet, men det skjønnet må ligge innenfor lovens rammer. Problemet med fylkesmennes innsigelser har jo heller ikke vært knyttet til å stoppe lovbrudd fra kommunenes side, men nettopp til overprøving av skjønnet.

Fremskrittspartiet mener at det fortsatt må drives lovlighetskontroll av kommunale planvedtak, men at skjønnsutøvelsen helt og holdent skal ligge til de lokaldemokratiske funksjonene.

Med dette tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Øyvind Vaksdal har tatt opp det forslaget han refererte til.

Inger S. Enger (Sp) [13:43:52]: Jeg tar ordet fordi når en hører Fremskrittspartiet her, virker det som det bare er de som er opptatt av lokalt sjølustyre, og det er det jo ikke. Det er en samla komite, alle unntatt Fremskrittspartiet, som støtter mye av intensjonene i dette forslaget, men som syns at det er for drastisk å komme med så store endringer i forbindelse med et Dokument nr. 8-forslag. Jeg støtter opp om det.

Som gammel ordfører har jeg opplevd dette på kroppen, at fylkesmannen i mange sammenhenger utøver skjønnet og overprøver lokale vedtak. Det mener vi er helt galt. Det må være slik at fylkesmannen kun skal ha kontroll- og legalitetsoppgaver.

Det er nødvendig at det nå kommer en innstramming, og jeg er derfor glad for at KS har tatt opp dette. Det er også svært fint, nå som vi også har miljøvernministeren her, at statsråden vil vurdere dette spørsmålet nærmere i forbindelse med den videre oppfølging av Planlovutvalgets forslag.

Det er nok et stort flertall som faktisk ønsker at fylkesmennes oppgaver på dette området skal strammes inn, slik at de kun har med legalitet og kontroll å gjøre.

Statsråd Knut Arild Hareide [13:45:25]: Eg kan bekrefte at departementet vil vurdere spørsmålet om meir uavhengige og domstolliknande klageinstansar i oppfølginga av Planlovutvalet sitt framlegg.

Planlovutvalet har drøfta forholdet mellom nasjonale interesser og kommunal planlegging og fremma fleire forslag i samband med dette, m.a. når det gjeld innsigelse og bruk av denne ordninga.

Eg har merka meg at utvalet gjer framlegg om å halda fram med denne ordninga, men med nokre endringar. Eg

har òg merka meg at i høringa om Planlovutvalet si utgreiing er det få – om nokon – som tek til orde for å avskaffa denne ordninga i dag.

Det er òg viktig å få fram at Miljøverndepartementet i dag avgjer mellom 30 og 40 saker med innsigelse kvart år. Det er ein veldig liten del av dei 2 000–3 000 reguleringsplanane kommunane sjølve godkjenner, og dei 200 kommuneplanane og kommunedelplanane som ein godkjenner sjølv. Dei sakene som kjem til departementet, viser at det ikkje alltid er lett å avgjera når lokale interesser skal gå framfor nasjonale omsyn. Det er ikkje alltid innsigelsane blir tekne til følge. Det er heller ikkje alltid kommunane har tolka dei nasjonale omsyna rett. Det er dei omsyna som gjeld i den konkrete saka, som avgjer.

Eg meiner at det er eit mål at bruken av innsigelsar skal bli mindre. Det er ei viktig oppgåve for statlege myndigheiter å gjera kommunane kjende med det handlingsrommet dei har når dei skal laga planar. God kontakt mellom kommunar og regionale myndigheiter tidleg i planprosessen kan førebyggja seinare konflikhtar og dermed bruk av innsigelse mot kommunale planar. Det viser seg at dei fleste sakene finn si løysing lokalt. Det er eg glad for.

Eg vil følgja opp dei signala som har komme frå fleirtalet i komiteen i dag, men vil òg peika på at ordninga med rett til innsigelse etter mi meining fungerer godt, men sjølv sagt jobbar me for at ho skal fungera endå betre.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Øyvind Vaksdal (FrP) [13:47:59]: Selv om flertallet i denne sal er oppmerksom på og i merknadene uttrykker bekymring over konfliktnivået mellom kommunene og fylkesmannen, vises det dessverre liten handlekraft for å gjøre noe med det her i dag. Jeg vil likevel spørre statsråden om hva han konkret vil gjøre for å følge opp de signaler som tross alt komiteen har gitt i merknadene, og hvilke eventuelle sanksjoner han kan tenke seg å benytte dersom målene ikke oppnås.

Statsråd Knut Arild Hareide [13:48:39]: Departementet vil vurdere spørsmålet om meir uavhengige og domstolliknande klageinstansar i oppfølginga av Planlovutvalet sitt framlegg.

Planlovutvalet har drøfta forholdet mellom nasjonale interesser og kommunal planlegging og fremmar fleire forslag i samband med dette, og det er det me vil gå inn i i vår oppfølging av Planlovutvalet. Men eg vil vera tydeleg på at me meiner denne ordninga er viktig. Som eg nemnde, er det altså i dag mellom 2 000 og 3 000 saker som blir behandla på kommunalt nivå. Det er altså i 1 pst. av dei det blir reist innsigelse, og som dermed blir behandla av departementet.

Me meiner at ordninga fungerer godt, men me ønskjer likevel ein nedgang i bruken av motsegn, og jobbar derfor for å få til det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 1660)

J ø r g e n K o s m o gjeninntok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Fra representanten Sonja Irene Sjøli foreligger søknad om permisjon i tiden fra og med 26. februar til og med 4. mars for å delta i FN's kvinnekommisjons 49. sesjon i New York.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Mette Korsrud, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Da skulle vi være klare til å gå til votering i sakene nr. 1–4.

Presidenten føler seg ikke helt sikker på at han har full oversikt over hvordan de ulike partier har tenkt å stemme, men hvis det blir for galt, får man heller si fra.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram 25 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet og Senterpartiet
- forslagene nr. 3–6, fra Øyvind Vaksdal på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 7–11, fra Hallgeir H. Langeland på vegne av Sosialistisk Venstrepartiet
- forslagene nr. 12–25, fra Inger S. Enger på vegne av Senterpartiet

Det voteres først over forslagene nr. 13–25 fra Senterpartiet, unntatt forslagene nr. 14 og 20.

Forslag nr. 13 lyder:

«750 m av de nedre delene av elva Måråi i Skjåk kommune tas ut av Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 15 lyder:

«Tovdalsvassdraget inntas ikke i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Litleåna tas ikke inn i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Elva Svorka i Sør-Trøndelag inntas ikke i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Jørstadelva i Snåsa kommune inkluderes ikke i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Nausta tas ikke inn i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 21 lyder:

«Urdvollelva i Nordland inntas ikke i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å verne Glomåga. Sidevassdraget Tverråga unntas fra vern.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Beiarelva u/Arstadåga inntas ikke i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Vaulo m/Langfossen og Saltåna gis en ordinær behandling før de eventuelt tas med i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Åbødalsvassdraget inntas ikke i Verneplan for vassdrag.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 79 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.08)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 12 og 20, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 12 lyder:

«I verna vassdrag kan det gis konsesjon for bygging av kraftverk med effekt opp til 1,5 MW dersom vannet i deler av året med stor vannføring, kan utnyttes uten at det går utover vassdragets egenart.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å verne Kongsmoelva. Elvene Nordfolda og Kvernelva unntas fra vern.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 93 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.35)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 14, fra Senterpartiet.

Forslaget lyder:

«Nedalselva tas ikke inn i Verneplan for vassdrag.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 77 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.52)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 7–11, fra Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede aktuelle tiltak og mulige tilskuddsordninger for restaurering av biologisk mangfold i vernede vassdrag og fremme en handlingsplan om dette.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Grensen for konsesjonsbehandling i Bjerkreimsvassdraget skal være 1 MW.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Storelva (Skjerdalen) tas med i Verneplan for vassdrag, med unntak av nederste del av elva, som er innenfor eksisterende konsesjon.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Vefsna vernes og tas inn i Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å utvide suppleringslisten til Verneplan for vassdrag med følgende vassdrag:

Objekt	Fylke	Vassdrag
002/30	Hedmark	Sølva (vernet utvides til hele vassdraget)
002/31		Tunna (vernet utvides til hele vassdraget)
	Oppland	Hovda
012/23		Vinda Fjelldokka
	Buskerud	
015/9		Dagali (Godfarfoss) utvide vernet til Pålsbufjorden Eidåi Sævreelvi Stavnselvi
	Telemark	
		Skoevassdraget Håtveitåa Hovundåi
	Aust-Agder	
020/3		Tovdalsvassdraget vernet utvides til hele vassdraget
	Vest-Agder	
022/2		Høyeåna Isefjærvassdraget

Objekt	Fylke	Vassdrag
026/1	Rogaland	Sokndalsvassdraget unntatt Barstadgreina Åbøelva Ognaåni
045/2	Hordaland	Guddalselva Øysteseelva Kvitnoelva/Byteselvi Vaulaelva Daelva Vosso/Rasdalelvi Haugdals- og Romarheimsvassdraget
073/1	Sogn og Fjordane	Erdalselvi (vern av hele nedbørsfeltet)
074/2		Indre Offerdalselvi
074/3		Ytre Offerdalselvi
086/3		Storelva (Skjerdalen) (Redusert vern i nedre deler av vassdraget) Mjølsvikelva Ortnevikvassdraget Feioselvi
097/3	Møre og Romsdal	Velledalselva
103/4		Skorgeelva
107/2		Farstadelva Batnfjordelva Bygdaelva Urkeelva
123/3	Sør-Trøndelag	Garbergselva (i sin helhet)
136/2		Håvikvassdraget Langvella Rotla
	Nord-Trøndelag	Havdalselva Grytbogelva Storåselva i Grana Figga
145/3	Nordland	Eidevassdraget
151/2		Vefsna
156/3		Tespa
156/4		Bjøllåga
159/3		Storelva
159/4		Indre Stelåga
159/5		Ytre Stelåga
159/6		Nattmoråga
162/2		Vern med Rognlielva Vasja Saksenvikelva Åselivassdraget Oldervikelva Kjerringåga Messingåga Steikvasselva Spjeltfjellelva

Objekt	Fylke	Vassdrag
		Leirelvvassdraget
	Troms	
		Rakkfjordelva
	Finnmark	
220/3		Neselva
220/4		Vesterelva
220/5		Austerelva»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti ble med 86 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.16)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 3–6, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 3 lyder:

«Supplering av Verneplan for vassdrag som foreslått i St.prp. nr. 75 (2003-2004), gjennomføres ikke.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomgå rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag på nytt, både for å gjøre disse mer liberale og for å få en klarere presisering i forhold til vernets hensikt og omfang.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 3 MW i vassdrag som er vernet etter Verneplan for vassdrag.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede ulike modeller for å åpne for konsesjonsbehandling av mindre kraftverk i vernede vassdrag basert på vassdragets slukeevne, i tillegg til en MW-grense.

Det fremmes sak om dette til Stortinget i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 82 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.30)

Presidenten: Det voteres så over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å innføre en midlertidig stans i vernevedtak inntil en har gjennomført en konsekvensutredning av vernepolitikken, med fokus på hvordan denne påvirker bosetting og næringsutvikling.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen om å gjennomgå alle vernede vassdrag med sikte på å presisere at vernet gjelder selve vannstrengen i hovedvassdraget og nærmere spesifiserte sideelver, og ikke generelt hele nedbørfeltet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Senterpartiet ble med 77 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.47)

Komiteen hadde innstillet:

I

Følgende vassdrag tas inn i Verneplan for vassdrag:

Objekt	Fylke	Vassdrag
002/29	Hedmark	Imsa
002/30		Sølva
002/31		Tunna
002/13	Oppland	Tora
002/32		Glitra
002/34		Måråi
002/35		Åfåtgrovi
002/14		Jora
012/1	Buskerud	Nedalselva
015/10	Vestfold	Dalelva
016/8	Telemark	Kåla
016/9		Rauda
016/11		Digeråi
020/3	Aust-Agder	Tovdalsvassdraget ovenfor Herefossfjorden

Objekt	Fylke	Vassdrag
022/5	Vest-Agder	Kosåna
025/1		Litleåna ovenfor Eftestøl
027/2	Rogaland	Bjerkreimsvassdraget
-		Åbødalsvassdraget
059/1	Hordaland	Rylandselva
060/1		Loneelvi
062/2		Øvstedalsvassdraget
063/1		Hesjedalsvassdraget
-		Vaulo m/Langfossen og Saltåna
071/2	Sogn og Fjordane	Nærøydalselvi med unntak av sideelva Jordalselvi
073/1		Erdalselvi
082/4		Sørebøelva i Guddalsvassdraget
084/1		Nausta
103/1	Møre og Romsdal	Måna
121/1	Sør-Trøndelag	Svorka
123/5		Hena
123/2		Homla
133/1		Nordelva
127/2	Nord-Trøndelag	Verdalsvassdraget
128/2		Jørstadelva
139/7		Nesåa
141/1		Kvistaelva
142/1		Kongsmoelva m/Nordfolda
144/2	Nordland	Urdvollelva
156/2		Glomdalselva
161/1		Beiarelva
162/2		Lakselva (Misvær)
166/1		Laksåga (Rago)
171/1		Forsaelva
175/2		Østervikelva
177/4		Sneiselva
185/3		Nykvågvassdraget
197/2	Troms	Straumselva
211/3	Finnmark	Sør-Tverrfjordvassdraget
213/2		Skillefjordelva

II

Vernegrensene for følgende vassdrag justeres i tråd med det som er beskrevet i St.prp. nr. 75 (2003-2004) og Innst. S. nr. 116 (2004-2005):

Objekt	Fylke	Vassdrag
016/6	Telemark	Lifjellområdet
017/1		Bamle-Solum-Drangedal
017/3		Rørholtfjorden
016/2		Området mellom Seljordsvatn og Flåvatn

Presidenten: Presidenten har forstått det slik at Fremskrittspartiet ønsker å stemme imot.

Videre var innstillet:

III

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 84 mot 15 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 14.06.12)

Det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 1 MW i vassdrag som er vernet etter Verneplan for vassdrag unntatt for Bjerkreimsvassdraget.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

IV

Det åpnes for konsesjonsbehandling av kraftverk med installert effekt opp til 3 MW i Bjerkreimsvassdraget.

V

Vannkraftprosjekter med en planlagt maskininstallasjon på opp til 10 MW eller med en årsproduksjon på opp til 50 GWh, fritas for behandling i Samlet plan.

Presidenten: Presidenten regner med at Sosialistisk Venstreparti ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 86 mot 14 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.06.56)

Videre var innstillet:

VI

Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Tovdalsvassdraget også nedenfor Herefossfjorden vernes.

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet og Senterpartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 76 mot 24 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.07.19)

Videre var innstillet:

VII

Litleåna nedenfor Eftestøl tas ikke inn i Verneplan for vassdrag.

VIII

Sideelva Jordalselvi tas ikke inn i Verneplan for vassdrag ved vern av Nærøydalselvi.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

IX

Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Øystesevassdraget i Hordaland vernes.

Presidenten: Presidenten regner med at Fremskrittspartiet vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 84 mot 16 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.07.50)

Videre var innstillet:

X

Stortinget ber Regjeringen iverksette forarbeider med sikte på at Langvella i Sør-Trøndelag vernes.

Presidenten: Presidenten antar at Fremskrittspartiet og Senterpartiet ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 76 mot 23 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.08.13)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:14 (2004-2005) – forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga og Inger S. Enger om midlertidig stans i vernevedtak inntil en har gjennomført en konsekvensutredning av vernepolitikken, med fokus på hvordan denne påvirker bosetting og næringsutvikling – avvises.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 76 mot 22 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 14.08.55)

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten har Hallgeir H. Langeland satt fram et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen snarest mulig, og senest i forbindelse med Revidert statsbudsjett for 2005, anbefale overfor Stortinget lokalisering av deponeringsanlegg for LRA med en statlig garanti på 5 mill. kroner.»

V o t e r i n g s t a v l e n e viste at det var avgitt 16 stemmer for og 83 stemmer mot forslaget. (Voteringsutskrift kl. 14.09.29)

Steinar Bastesen (Kp) (fra salen): Jeg stemte feil. Jeg stemte for, men skulle stemt imot.

Presidenten: Dermed er forslaget med 84 mot 15 stemmer ikke bifalt.

Komiteen hadde innstillet:

Stortinget slutter seg til at det stilles statlig garanti for inntil 5 mill. kroner i forbindelse med etablering av deporianlegg for lavradioaktive stoff (LRA), og at Regjeringen får fullmakt til endelig avklaring av lokalisering for et slikt anlegg.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten har Øyvind Vaksdal satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

- «1. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget som fjerner fylkeskommunens/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealvedtak.
2. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget om en egen forvaltningsdomstol/forvaltningstilsyn for å behandle klager etter kommunale planvedtak.
3. Stortinget ber Regjeringen fremme forslag for Stortinget hvor klagetilgangen til politiske vedtak i kommunene vurderes.»

Det voterer alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 8:90 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Torbjørn Andersen, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Vaksdal og Øyvind Korsberg om å begrense fylkeskommunens/fylkesmannens innsigelsesrett i kommunale plan- og arealsaker, samt gjennomgang av klagetilgangen av politiske vedtak – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 83 mot 16 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.02)

S a k n r . 5

Referat

1. (128) Forslag fra stortingsrepresentantene Per Erik Monsen og Gjermund Hagesæter om heving av beløpsgrensen for tollfri import (Dokument nr. 8:49 (2004-2005))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
2. (129) Riksrevisjonens undersøkelse av Norges forskningsråds handlingsrettede programmer (Dokument nr. 3:6 (2004-2005))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
3. (130) Forslag fra stortingsrepresentantene Trond Giske og Sigvald Oppebøen Hansen om dispensasjon for bingolokaler fra lov om vern mot tobakksskader (Dokument nr. 8:48 (2004-2005))
4. (131) Forslag fra stortingsrepresentant Jan Simonsen om å godkjenne gratis behandlingsopplegg ved Dødehavet for pasienter med revmatisme og muskel- og skjelettlidelser (Dokument nr. 8:50 (2004-2005))
Enst.: Nr. 3 og 4 sendes sosialkomiteen.
5. (132) Forelegg for Stortinget av overenskomster inngått med fremmede makter i 2003
Enst.: Sendes utenrikskomiteen.
6. (133) Forslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Kenneth Svendsen og Jan Arild Ellingsen om straks å redusere bøtesatsene på trafikkforseelser, og om å innføre nye rutiner for fastsettelse, herunder en tilnærming av bøtesatsene til land det er naturlig å sammenligne seg med (Dokument nr. 8:39 (2004-2005))

Presidenten: Her skylder presidenten å gjøre oppmerksom på at samferdselskomiteen fikk saken oversendt til behandling og har meldt tilbake at den vanskelig ser at den kan behandle denne, fordi den ligger utenfor dens saksområde. Presidentskapet har dermed kommet til at det beste vil være at saken legges ut til gjennomsyn og behandles direkte i salen. Presidenten foreslår derfor at saken legges ut til gjennomsyn for tingets medlemmer i minst én dag og deretter føres opp på kartet til behandling, jf. forretningsordenen § 28 tredje ledd bokstav c.

V o t e r i n g :

Presidentens forslag bifaltes enstemmig.

Møtet hevet kl. 14.15.